

CENTRUM MEDYCZNE
KSZTAŁCENIA
PODYPLOMOWEGO

**Program specjalizacji
w dziedzinie
POŁOŻNICTWA I GINEKOLOGII**

dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia
w dziedzinie położnictwa i ginekologii
(obowiązuje lekarzy, którzy rozpoczęli szkolenie specjalizacyjne
począwszy od postępowania kwalifikacyjnego - wiosna 2024 r.)

Zatwierdzam
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Marek Kos
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/

Warszawa 2024

Program specjalizacji opracował zespół ekspertów w składzie:

1. Prof. dr hab. n. med. Krzysztof Czajkowski – konsultant krajowy w dziedzinie położnictwa i ginekologii;
2. Prof. dr hab. n. med. Bożena Leszczyńska-Gorzela – przedstawiciel konsultanta krajowego;
3. Prof. dr hab. n. med. Zbigniew Celewicz – przedstawiciel konsultanta krajowego;
4. Prof. dr hab. n. med. Hubert Huras – przedstawiciel konsultanta krajowego;
5. Prof. dr hab. n. med. Tomasz Rechberger – przedstawiciel konsultanta krajowego;
6. Prof. dr hab. n. med. Mariusz Zimmer – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników;
7. Prof. dr hab. n. med. Rafał Stojko – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Ginekologów i Położników;
8. Prof. dr hab. n. med. Anita Olejek – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej;
9. Prof. dr hab. n. med. Łukasz Wicherek – przedstawiciel Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego;
10. Lek. Kaja Winczyk – przedstawiciel Naczelnej Rady Lekarskiej odbywający szkolenie specjalizacyjne.

I. CELE SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

1. Cele ogólne

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest przygotowanie lekarza do pełnienia funkcji specjalisty w dziedzinie położnictwa i ginekologii. Lekarz ten powinien posiadać aktualną wiedzę pozwalającą na prowadzenie działalności profilaktycznej i leczniczej w zakresie położnictwa i ginekologii nad kobietami w poszczególnych okresach ich życia. Swoją pracę powinien wykonywać w sposób odpowiedzialny, z dbałością o powierzone mu zdrowie kobiet, w oparciu o rzetelną aktualną wiedzę, z właściwą empatią wobec pacjentek i postawą etyczno-moralną, zgodnie z literą prawa. Oczekuje się, że lekarz w trakcie szkolenia specjalizacyjnego opanuje pełen zakres wymaganej współczesnej wiedzy i umiejętności określonych w niniejszym programie oraz zdobędzie wystarczające doświadczenie zawodowe.

2. Cele szczegółowe:

- 1) nabycie wiedzy medycznej oraz umiejętności praktycznych pozwalających na prowadzenie diagnostyki różnicowej, planowanie leczenia oraz analizę efektywności podejmowanych działań diagnostycznych i terapeutycznych;
- 2) umiejętność wyboru spersonalizowanej, odpowiedniej do sytuacji klinicznej, metody postępowania diagnostycznego i leczniczego;
- 3) zdobycie umiejętności właściwego komunikowania się z pacjentką i jej rodziną, przekazywania rzetelnej, wyważonej informacji medycznej oraz świadczenie wsparciem psychicznym;
- 4) zrozumienie potrzeby i nabycie nawyku stałego uzupełniania wiedzy i doskonalenia umiejętności zawodowych;
- 5) zdobycie umiejętności współpracy z lekarzami reprezentującymi inne dyscypliny medyczne oraz umiejętności pracy w wielospecjalistycznych zespołach zajmujących się profilaktyką, diagnostyką i leczeniem kobiet;
- 6) nabycie umiejętności oceny jakości świadczonych usług profilaktycznych i terapeutycznych;
- 7) zdobycie wiedzy na temat zasad funkcjonowania jednostek służby zdrowia realizujących usługi w zakresie położnictwa i ginekologii oraz zasad współpracy z innymi jednostkami służby zdrowia;
- 8) zdobycie wiedzy na temat problemów bioetycznych i metodologii oceny efektywności nowych metod terapeutycznych wprowadzanych w położnictwie i ginekologii.

3. Uzyskane kompetencje zawodowe

Celem szkolenia specjalizacyjnego jest uzyskanie szczególnych kwalifikacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii umożliwiających zgodnie ze współczesną wiedzą medyczną:

- 1) prowadzenie podstawowej oraz specjalistycznej opieki profilaktycznej i leczniczej nad kobietą w poszczególnych okresach jej życia w zakresie położnictwa i ginekologii;
- 2) skuteczne zapobieganie, rozpoznawanie i leczenie chorób związanych z układem rozrodczym kobiet;
- 3) orzekanie o potrzebie rehabilitacji leczniczej, czasowej niezdolności do pracy, uszczerbku na zdrowiu, wydawanie orzeczeń lekarskich o stanie zdrowia

- pacjentkom ubiegającym się o przyznanie świadczeń z zabezpieczenia społecznego należnych z tytułu choroby i jej następstw;
- 4) wydawanie opinii, orzeczeń i wniosków dotyczących leczonych chorych;
 - 5) udzielanie konsultacji lekarskich dla potrzeb innych specjalności;
 - 6) prowadzenie promocji zdrowia i profilaktyki chorób układu rozrodczego;
 - 7) prowadzenie indywidualnej, specjalistycznej praktyki lekarskiej lub udzielanie świadczeń zdrowotnych w ramach grupowej praktyki lekarskiej w dziedzinie położnictwa i ginekologii;
 - 8) przy posiadaniu odpowiedniego doświadczenia kierowanie oddziałem, poradnią lub inną placówką prowadzącą działalność w zakresie położnictwa i ginekologii;
 - 9) pełnienie funkcji opiekuna specjalizacji rezydentów w dziedzinie położnictwa i ginekologii.

4. Uzyskane kompetencje społeczne

Lekarz w czasie szkolenia specjalizacyjnego kształtuje i rozwija postawę etyczną oraz doskonali kompetencje społeczne, a w szczególności:

- 1) kierowanie się w swoich działaniach nadrzędną zasadą dobra chorego;
- 2) respektowanie społecznie akceptowanego systemu wartości oraz zasad deontologicznych;
- 3) umiejętność podejmowania decyzji oraz gotowość wzięcia odpowiedzialności za postępowanie swoje i powierzonego sobie zespołu;
- 4) umiejętność właściwej organizacji pracy własnej i harmonijnej współpracy w zespole;
- 5) umiejętność nawiązywania relacji z pacjentem oraz rodziną i opiekunem pacjenta, z poszanowaniem godności osobistej oraz różnicowania kulturowego, etnicznego i społecznego;
- 6) znajomość psychologicznych uwarunkowań relacji lekarz – pacjent;
- 7) umiejętność przekazywania informacji o stanie zdrowia, rokowaniach i postępowaniu diagnostyczno-terapeutycznym.

II. WYMAGANA WIEDZA

Wymagana wiedza w zakresie nauk podstawowych

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się przedstawioną poniżej wiedzą:

1. Anatomia

- 1) szczegółowa znajomość anatomii narządu rodnego, układu moczowego, miednicy i struktur w niej położonych, jamy brzusznej, gruczołów piersiowych, gruczołów dokrewnych, w szczególności anatomii topograficznej niezbędną w czasie wykonywania procedur chirurgicznych przez położnika ginekologa;
- 2) znajomość anatomii męskich narządów płciowych;
- 3) znajomość przebiegu naczyń krwionośnych i limfatycznych, unerwienia oraz budowy histologicznej wymienionych powyżej struktur anatomicznych;
- 4) znajomość struktury komórek rozrodczych.

2. Fizjologia i endokrynologia

- 1) pełna znajomość fizjologii i endokrynologii żeńskiego i męskiego układu rozrodczego, ze szczególnym uwzględnieniem fizjologii cyklu miesięczkowego, ciąży, zarodka, płodu i noworodka;
- 2) wiedza na temat przemian hormonalnych i ogólnoustrojowych w okresie dojrzewania, ciąży, okresu okołomenopauzalnego i senium;
- 3) znajomość podstawowych procesów fizjologicznych.

3. Genetyka

- 1) wiedza dotycząca podstaw dziedziczenia zaburzeń chromosomalnych i genetycznych;
- 2) szczegółowa wiedza na temat często występujących zaburzeń uwarunkowanych genetycznie i ich manifestacji;
- 3) szczegółowa wiedza na temat często występujących wad rozwojowych płodu i ich potencjalnych przyczyn;
- 4) wiedza na temat uwarunkowań genetycznych nowotworów układu rozrodczego kobiety.

4. Embriologia

- 1) pełna wiedza z zakresu gametogenezy i zapłodnienia, znajomość organogenezy oraz faz rozwoju zarodka w zakresie wszystkich układów i narządów;

- 2) wiedza w zakresie powstawania, rozwoju i funkcji łożyska, błon płodowych, płynu owodniowego;
- 3) wiedza na temat przyczyn i manifestacji wad wrodzonych układu rozrodczego kobiety.

5. Histopatologia

Wiedza dotycząca obrazów cytologicznych, klasyfikacji zmian cytologicznych szyjki macicy, poszczególnych typów nowotworów okładu rozrodczego i stanów przedrakowych i innych zmian często występujących w położnictwie i ginekologii.

6. Mikrobiologia i antybiotykoterapia

- 1) wiedza na temat fizjologicznej flory pochwy, kolonizacji narządu rodneho;
- 2) znajomość czynników chorobotwórczych, chorób przenoszonych drogą płciową, chorób zakaźnych oraz wywołanych przez nie objawów, zasad diagnostyki i powikłań występujących w praktyce położniczej i ginekologicznej;
- 3) wiedza na temat zasad diagnostyki zakażeń;
- 4) znajomość zasad profilaktyki antybiotykowej i racjonalnej antybiotykoterapii;
- 5) wiedza na temat rozpoznawania zakażeń szpitalnych, zasad ich ograniczania i zwalczania, przepisów związanych ze zgłaszaniem zakażeń szpitalnych i zakaźnych.

7. Biochemia

- 1) wiedza dotycząca metabolizmu: węglowodanów, tłuszczów, białek i kwasów nukleinowych, równowagi kwasowo-zasadowej i elektrolitowej, witamin i enzymów, ze szczególnym uwzględnieniem mechanizmów wyrównywania objętości i składu płynu wewnątrz- i zewnątrzkomórkowego;
- 2) wiedza z zakresu podstaw biologii molekularnej, z uwzględnieniem aplikacji klinicznych.

8. Biofizyka

- 1) wiedza o podstawach fizycznych i oddziaływaniu na ustrój temperatury, ultradźwięków, promieniowania elektromagnetycznego, jonizującego i ultrafioletowego;
- 2) wiedza na temat ogólnych zasad działania i zastosowania w praktyce lekarskiej lasera, krioterapii, ultradźwięków izotopów, promieni rentgenowskich, obrazowania za pomocą rezonansu magnetycznego i techniki PET;

- 3) znajomość stosowanych w diagnostyce środków kontrastowych, ich ograniczeń i przeciwwskazań.

9. Immunologia

- 1) wiedza na temat mechanizmów odporności, podstaw immunologii rozrodu;
- 2) znajomość mechanizmów procesów alergicznych, zapobieganiu im i postępowania we wstrząsie anafilaktycznym.

10. Farmakologia

Szczegółowa wiedza na temat właściwości, farmakokinetyki, farmakodynamiki, działania, interakcji i działań niepożądanych produktów leczniczych, stosowanych w położnictwie i ginekologii z uwzględnieniem możliwości uszkodzenia płodu oraz zasad farmakoterapii w czasie ciąży i laktacji.

11. Statystyka i epidemiologia

- 1) wiedza na temat zastosowania podstawowych metod statystycznych w zależności od typu analizowanych danych i interpretacji wyników badań;
- 2) umiejętność rozumienia pojęć: czułość, swoistość, wyniki fałszywie pozytywne, wyniki fałszywie negatywne, *relative risk* i *odd ratio*;
- 3) znajomość zasad prowadzenia badań klinicznych i umiejętność interpretacji uzyskanych wyników.

12. Zasady rozpoznawania i leczenia bólu

- 1) podstawowa umiejętność rozpoznawania rodzajów bólu, oceny klinicznej nasilenia dolegliwości bólowych i różnicowania przyczyn;
- 2) znajomość metod ograniczania bólu porodowego i związanego z zabiegami operacyjnymi;
- 3) wiedza na temat bezpiecznego stosowania leków przeciwbólowych i oceny ich skuteczności.

Wymagana wiedza w zakresie położnictwa

1. Ciąża prawidłowa

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) podstaw genetyki, rozwoju ontogenetycznego człowieka;
- 2) przebiegu prawidłowej ciąży, zmian zachodzących w tym okresie w organizmie kobiety i rozwoju płodu, wzajemnego wpływu matki i płodu, funkcji łożyska;

- 3) zasad prawidłowego planowania do ciąży i przygotowania do rodzicielstwa, w tym promocji zachowań prozdrowotnych;
- 4) sprawowania ambulatoryjnej medycznej opieki nad ciężarną, promocji zachowań prozdrowotnych, przygotowanie do porodu, opieki nad kobietą w okresie połogu;
- 5) prowadzenia szkoły dla rodziców, zmniejszania ryzyka środowiskowego i zawodowego oraz zasad prawidłowego odżywiania się w ciąży;
- 6) zasadności i znaczenia badań wykonywanych w okresie prekonceptyjnym oraz w czasie trwania ciąży, w tym metod monitorowania stanu płodu;
- 7) sprawowania szpitalnej opieki w czasie porodu i wczesnego połogu;
- 8) zasad organizacji trójstopniowej opieki prenatalnej;
- 9) zasad współpracy z lekarzami innych specjalności w opiece nad ciążą prawidłową;
- 10) metod rozpoznawania depresji w ciąży i po porodzie oraz poradnictwa psychologicznego;
- 11) zasad farmakoterapii w ciąży ze szczególnym uwzględnieniem farmakokinetyki leków u kobiet ciężarnych i ich wpływie na płód;
- 12) przepisów prawa obowiązujących w zakresie opieki nad ciężarną i rodzącą;
- 13) zasad prowadzenia prawidłowo przebiegającego porodu i umiejętnością rozpoznawania nieprawidłowości;
- 14) zasad monitorowania płodu w porodzie fizjologicznym;
- 15) łagodzenia bólu porodowego;
- 16) fizjologii połogu, w tym laktacji i promocji karmienia piersią;
- 17) epidemiologii w położnictwie, metodyki prowadzenia badań przesiewowych;
- 18) historii położnictwa, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju tej dziedziny medycyny w Polsce;
- 19) podstawowych zasad opieki nad noworodkiem;
- 20) zasad transportu kobiety ciężarnej, rodzącej i noworodka.

2. Ciąża patologiczna

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) zasad systemu opieki na różnym stopniu referencyjności;
- 2) prenatalnej diagnostyki aberracji chromosomowych, wad rozwojowych płodu i podstaw teratologii;

- 3) diagnostyki oraz leczenia rozrostów i nowotworów trofoblastu;
- 4) zasad współpracy z lekarzami innych specjalności w opiece nad ciążą powikłaną;
- 5) prewencji, diagnostyki i leczenia powikłań ciąży, a zwłaszcza: ciąży ektopowej, poronienia samoistnego, niewydolności cieśniowo-szyjkowej, przedwczesnego pęknięcia błon płodowych, zagrażającego porodu przedwczesnego, ciąży wielopłodowej, stanu przedrzucawkowego i rzucawki, zespołu HELLP, cholestazy ciężarnych, łożyska przodu i przedwcześnie oddzielonego, innych patologii łożyska, pępowiny lub błon płodowych, nieprawidłowej ilości płynu owodniowego, ciąży po terminie i przenoszonej, immunizacji Rh, zakażeń, FGR (wewnątrzmacicznego zahamowania wzrastania płodu), wad płodu, obrzęku uogólnionego płodu;
- 6) diagnostyki i leczenia chorób towarzyszących ciąży, w szczególności: cukrzycy, nadciśnienia tętniczego krwi i innych chorób układu krążenia, chorób endokrynologicznych, choroby zakrzepowo-zatorowej, chorób nerek i wątroby, problemów chirurgicznych, nowotworów u ciężarnych i innych schorzeń z uwzględnieniem zasad prawidłowej kontroli nad ciężarną i monitorowania stanu płodu oraz planowania porodu;
- 7) odrębności prowadzenia ciąży i porodu u otyłej ciężarnej;
- 8) monitorowania i diagnostyki rozwoju i stanu płodu oraz zaburzeń rozwojowych i chorób płodu;
- 9) interpretacji wyników badań cytologicznych w położnictwie;
- 10) wskazań i zasad prowadzenia indukcji lub stymulacji porodu;
- 11) zasad rozpoznawania i postępowania w przypadku zaburzeń czynności skurczowej macicy, porodów w ciąży wielopłodowej, innym niż główkowe położenie przy nieprawidłowym ułożeniu płodu, przodowaniu i wypadnięciu pępowiny, podejrzeniu lub zaistnieniu dystocji barkowej, krwotoków okołoporodowych;
- 12) wskazań do i warunków oraz technik prowadzenia zabiegów i operacji położniczych;
- 13) rozpoznawania i postępowania w przypadku powikłań śród- i pooperacyjnych w operacjach położniczych;
- 14) wiedzy na temat chorób płodu i noworodka, resuscytacji noworodka i zasad postępowania z noworodkiem;

- 15) zaburzeń psychosomatycznych w położnictwie;
- 16) zasad reanimacji i resuscytacji; postępowaniu w przypadku wstrząsu, szczególnie krwotocznego;
- 17) patogenezy, rozpoznawania i podstaw leczenia zaburzeń układu krążenia;
- 18) zasad transfuzjologii;
- 19) wskazań i zasad kwalifikacji do żywienia pozajelitowego;
- 20) diagnostyki oraz rozpoznawania i postępowania leczniczego w ciąży obumarłej oraz zasad udzielania wsparcia w przypadku niekorzystnego zakończenia ciąży;
- 21) patologii łożyska, rozpoznania powikłań i postępowania leczniczego;
- 22) postępowania w zaburzeniach i powikłaniach laktacji.

3. Umieralność i śmiertelność okołoporodowa

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) definicji umieralności i śmiertelności okołoporodowej matek i dzieci;
- 2) wskaźników stanu zdrowia i jakości opieki zdrowotnej nad matką i dzieckiem;
- 3) wiedzę na temat racjonalnego ograniczania umieralności i śmiertelności okołoporodowej matek i dzieci.

4. Genetyka w położnictwie

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) prawidłowego i nieprawidłowego kariotypu, genetycznych przyczyn niepłodności oraz strat ciąży;
- 2) wiedzy dotyczącej wykrywania, rozpoznawania i postępowania w przypadku wad i nieprawidłowości u płodu oraz zasad współpracy z odpowiednimi specjalistami;
- 3) wykaże się umiejętnością przekazania informacji pacjentkom i przedyskutowania wynikających z niej konsekwencji.

5. Monitorowanie płodu

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) szczegółowych zagadnień dotyczących prawidłowej i nieprawidłowej anatomii płodu, łożyska i błon płodowych, biometrii płodu, oszacowania wieku

- plodowego, oceny rozwoju i funkcjonowania płodu, oceny krążenia maciczo-łożyskowego, ultrasonograficznych markerów aberracji chromosomowych;
- 2) szczegółowych zasad zastosowania i interpretacji monitorowania stanu płodu zarówno w czasie ciąży jak i porodu, ze szczególnym uwzględnieniem oceny czynności serca płodu za pomocą kardiologii;
 - 3) zasad wykonywania i interpretacji badań obrazowych, szczególnie ultrasonograficznych wykorzystywanych do oceny stanu płodu;
 - 4) praktycznego stosowania innych metod pośredniej oceny stanu płodu;
 - 5) zasad kwalifikacji, wykonania i interpretacji inwazyjnych procedur diagnostycznych i terapeutycznych;
 - 6) zasad pobierania i interpretacji badania gazometrycznego krwi pępowinowej;
 - 7) zasad kwalifikacji do optymalnej drogi porodu z uwzględnieniem stanu matki i płodu;
 - 8) zasad monitorowania płodu w porodzie fizjologicznym i powikłanym.

Wymagana wiedza w zakresie ginekologii

1. Ginekologia ogólna

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) genetyki, rozwoju ontogenetycznego człowieka i podstaw teratologii ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju i wad układu rozrodczego kobiety;
- 2) anatomii i fizjologii żeńskich i męskich narządów płciowych ze znajomością unaczynienia i spływu chłonki;
- 3) etiologii, patogenezy, patofizjologii, symptomatologii, diagnostyki i diagnostyki różnicowej chorób ginekologicznych, w tym chorób piersi;
- 4) interpretacji wyników badań genetycznych i cytologicznych w ginekologii;
- 5) interpretacji wyników badań obrazowych i biochemicznych w ginekologii;
- 6) farmakoterapii klinicznej, ze szczególnym uwzględnieniem farmakokinetyki;
- 7) zasad współpracy z lekarzami innych specjalności;
- 8) epidemiologii w ginekologii ze szczególnym uwzględnieniem grup o podwyższonym ryzyku;
- 9) metod wczesnego wykrywania nieprawidłowości w ginekologii;
- 10) metodyki prowadzenia badań przesiewowych w ginekologii;

- 11) historii ginekologii, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju tej dziedziny medycyny w Polsce;
- 12) profilaktyki chorób układu rozrodczego.

2. Ginekologia zabiegowa i operacyjna

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) wskazań i przeciwwskazań, sposobu kwalifikacji i przygotowania do planowych oraz pilnych zabiegów i operacji ginekologicznych, przygotowania do operacji, znieczulenia oraz oceny ryzyka operacyjnego i możliwych powikłań wczesnych i odległych;
- 2) wszechstronnej wiedzy dotyczącej współczesnych procedur chirurgicznych ginekologicznych oraz technik ich przeprowadzania;
- 3) wiedzy na temat zakresów postępowania w chirurgii piersi;
- 4) profilaktyki, rozpoznawania oraz leczenia nietrzymania moczu u kobiet, zaburzeń statyki i urazów narządów płciowych;
- 5) rozpoznawania i postępowania w wadach rozwojowych narządów płciowych;
- 6) patogenezy, rozpoznawania, różnicowania i postępowania leczniczego w ostrych i przewlekłych chorobach jamy brzusznej oraz układu moczowego;
- 7) rozpoznawania i postępowania w przypadkach powikłań śród- i pooperacyjnych w operacjach ginekologicznych oraz zasad opieki pooperacyjnej;
- 8) sposobów zaopatrzenia uszkodzenia pęcherza moczowego lub jelita;
- 9) zasad farmakoterapii w postępowaniu przed-, śród- i pooperacyjnym;
- 10) umiejętności rozpoznania uszkodzeń moczowodów;
- 11) rodzajów, technik i powikłań znieczulenia oraz zasad reanimacji i resuscytacji;
- 12) patofizjologii i leczenia wstrząsu;
- 13) patogenezy, rozpoznawania i leczenia zaburzeń układu krążenia;
- 14) zasad transfuzjologii;
- 15) wskazań i zasad żywienia pozajelitowego.

3. Onkologia ginekologiczna

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) pełnej wiedzy na temat rodzajów nowotworów narządów rozrodczych;
- 2) wiedzy na temat epidemiologii, etiologii, prewencji, technikach diagnostycznych i postępowaniu w przypadku przedinwazyjnych i inwazyjnych nowotworów, włącznie z prewencją pierwotną i wtórną oraz opieką terminalną;
- 3) profilaktyki, wczesnego wykrywania, rozpoznawania, klasyfikacji i leczenia nowotworów narządów płciowych, w tym gruczołu piersiowego;
- 4) umiejętnością właściwej komunikacji z pacjentem onkologicznym.

4. Urologia ginekologiczna i choroby dna miednicy

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) szczegółowej wiedzy o etiologii i objawach chorób dna miednicy kobiety i dolnych dróg moczowych;
- 2) zasad diagnostyki obniżenia dna miednicy i nietrzymania moczu;
- 3) postępowania zachowawczego i zabiegowego oraz wczesnych i odległych efektów terapii;
- 4) postępowania po leczeniu operacyjnym;
- 5) metod chirurgicznego zaopatrzenia uszkodzenia pęcherza moczowego i moczowodu;
- 6) rozpoznawania i zasad leczenia po zabiegach operacyjnych.

5. Endokrynologia ginekologiczna

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) podstawowej wiedzy z zakresu endokrynologii ginekologicznej;
- 2) podstawowej wiedzy o prawidłowym miesiączkowaniu i patofizjologii zaburzeń miesiączkowania, badaniach diagnostycznych i postępowaniu leczniczym;
- 3) zasad rozpoznawania zaburzeń okresu przekwitania i okresu okołomenopauzalnego;
- 4) wiedzy dotyczącej patofizjologii, zasad profilaktyki i terapii zaburzeń psychicznych w okresie przekwitania i w okresie pomenopauzalnym;
- 5) rozpoznawania i leczenia endometriozy.

6. Planowanie rodziny i niepłodność

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) wszechstronnej wiedzy z zakresu fizjologii rozrodu u kobiet i mężczyzn;
- 2) szczegółowej wiedzy dotyczącej wszystkich dostępnych metod i technik antykoncepcji – związanych z tym korzyści, zagrożeń i przeciwwskazań;
- 3) szczegółowej wiedzy dotyczącej aspektów prawnych związanych z wykonaniem sterylizacji i sztucznego poronienia;
- 4) przyczyn, zasad rozpoznawania i leczenia zaburzeń płodności u kobiet i mężczyzn;
- 5) wiedzy z zakresu leczenia hormonalnego, zabiegowego i technik stosowanych we wspomaganym rozrodzie;
- 6) wiedzy dotyczącej aspektów prawnych związanych z planowaniem rodziny.

7. Ginekologia dziecięca i dziewczęca

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) podstawowej wiedzy o prawidłowym i nieprawidłowym dojrzewaniu somatycznym i płciowym;
- 2) określonych chorób ginekologicznych występujących w okresie dziecięcym i dziewczęcym;
- 3) zasad rozpoznawania i leczenia chorób ginekologicznych okresu dziecięcego i dziewczęcego, w tym między innymi zaburzeń miesiączkowania i zakażeń.

8. Choroby przenoszone drogą płciową

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) epidemiologii, etiologii, patofizjologii i powikłań chorób przenoszonych drogą płciową u kobiet i mężczyzn;
- 2) zasad zapobiegania, diagnostyki i leczenia zakażeń i chorób przenoszonych drogą płciową;
- 3) zasad propagowania zachowań zmniejszających ryzyko chorób przenoszonych drogą płciową.

9. Zaburzenia psychosomatyczne, psychoseksualne

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) wiedzy na temat zachowań seksualnych człowieka;
- 2) podstaw seksuologii;

- 3) zaburzeń psychosomatycznych w ginekologii i położnictwie, roli stresu w zaburzeniach czynnościowych, takich jak zaburzenia miesiączkowania i zaburzenia czynności jajników oraz przewlekły ból w obrębie miednicy;
- 4) rozpoznawania i postępowania leczniczego w przypadkach przemocy, zwłaszcza seksualnej;
- 5) rozpoznawania przemocy domowej i udzielania wsparcia dla kobiet cierpiących z powodu przemocy domowej i jej skutków z tego powodu.

10. Ultrasonografia w ginekologii

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) metod obrazowania prawidłowej anatomii narządu rodnego, miednicy, gruczołu sutkowego;
- 2) umiejętności rozpoznania zmian chorobowych;
- 3) wiedzą na temat zasad przeprowadzania i techniki procedur inwazyjnych pod kontrolą USG;
- 4) wiedzy na temat zasad przeprowadzania i interpretacji badań ultrasonograficznych w ciąży.

11. Zakażenia szpitalne

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) profilaktyki, rozpoznawania i ograniczania zakażeń szpitalnych;
- 2) zasad prawidłowej antybiotykoterapii profilaktycznej;
- 3) zasad izolacji chorych z chorobami zakaźnymi w oddziale szpitalnym;
- 4) współpracy w zakresie profilaktyki zakażeń i epidemiologii z odpowiednimi jednostkami.

12. Wymagana wiedza z zakresu etyki oraz opieki położniczej i ginekologicznej

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się znajomością:

- 1) zasad sprawowania opieki medycznej nad kobietą we wszystkich okresach jej życia (pokwitania, okresu reprodukcji, okresu przekwitania i starości) we współpracy z innymi specjalistami;

- 2) organizacji opieki położniczej i ginekologicznej w szpitalu, ambulatorium, domu oraz zasad funkcjonowania systemu referencyjnego, onkologicznego i nadzoru specjalistycznego;
- 3) aktualnie obowiązującego orzecznictwa lekarskiego;
- 4) zagadnień profilaktyki i promocji zdrowia odnoszących się do położnictwa i ginekologii;
- 5) etycznych aspektów praktyki lekarskiej w położnictwie i ginekologii.

III. WYMAGANE UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNE

1. Położnictwo

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się umiejętnościami/wiedzą na temat praktycznego:

- 1) zebrania wywiadu ogólnego i ukierunkowanego wywiadu położniczo-ginekologicznego;
- 2) oceny stanu psychoemocjonalnego pacjentki;
- 3) przeprowadzenia badania położniczego zewnętrznego i wewnętrznego;
- 4) przeprowadzenie ogólnego badania przedmiotowego z oceną jamy brzusznej;
- 5) przeprowadzenia badania gruczołów piersiowych;
- 6) wykonania badania ultrasonograficznego przezpochwowego/przezbrzusznego z oceną zaawansowania ciąży i masy płodu oraz długości szyjki macicy;
- 7) analizy i interpretacji zapisów kardiograficznych;
- 8) dokonania oceny stanu płodu na podstawie metod biofizycznych i biochemicznych, badań ultrasonograficznych, ze szczególnym uwzględnieniem wyników badań diagnostyki prenatalnej;
- 9) założenia szwu okrężnego na szyjkę macicy oraz założenia pessara kołnierzonego na szyjkę macicy;
- 10) zasad i wskazań do wykonania amniopunkcji;
- 11) wykonania amnioskopii;
- 12) umiejętności kwalifikacji do indukcji lub stymulacji porodu, umiejętności założenia cewnika Folleya celem indukcji porodu;
- 13) samodzielnego poprowadzenia I okresu porodu;
- 14) samodzielnego odebrania porodu;
- 15) samodzielnego poprowadzenia III okresu porodu i oceny popłodu;

- 16) zeszycia nacięcia krocza, pęknięcia krocza pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia;
- 17) zaopatrzenia uszkodzeń okołoporodowych części miękkich kanału rodnego – pochwy, szyjki macicy;
- 18) użycia kleszczy wyjściowych, próżniociągu położniczego;
- 19) prowadzenia porodu w położeniu miednicowym;
- 20) prowadzenia porodu przedwczesnego;
- 21) prowadzenia porodu w ciąży wielopłodowej;
- 22) wykonania obrotu zewnętrznego i wewnętrznego;
- 23) umiejętności założenia cewnika Folleya do pęcherza moczowego;
- 24) umiejętności założenia cewnika Folleya do kanału szyjki macicy celem preindukcji porodu;
- 25) postępowania w przypadku zatrzymania łożyska, ręcznego oddzielenia i wydobycia łożyska;
- 26) instrumentalnej kontroli macicy po porodzie;
- 27) ręcznej kontroli całości mięśnia macicy po porodzie;
- 28) profilaktyki krwotoku okołoporodowego;
- 29) wykonania cięcia cesarskiego przezotrzewnowego;
- 30) postępowania w przypadku atonii macicy po porodzie;
- 31) postępowania w przypadku krwotoku w ciąży, porodzie i połogu;
- 32) postępowania w przypadku zastoju pokarmu i nieprawidłowości w okresie laktacji;
- 33) postępowania w ciąży obumarłej;
- 34) postępowania medycznego w ciąży ektopowej;
- 35) postępowania medycznego w poronieniu;
- 36) postępowania medycznego w porodzie przedwczesnym;
- 37) okołoporodowego wycięcia macicy;
- 38) postępowania w dystocji barkowej;
- 39) pobrania cytologii i wymazu bakteriologicznego w ciąży.

2. Ginekologia

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się umiejętnością/ wiedzą na temat praktycznego:

- 1) zebrania wywiadu ogólnego i ukierunkowanego wywiadu położniczo-ginekologicznego;
- 2) oceny stanu psychoemocjonalnego pacjentki;
- 3) ogólne badanie przedmiotowe z uwzględnieniem narządów jamy brzusznej;
- 4) przeprowadzenia badania ginekologicznego;
- 5) przeprowadzenia badania gruczołów piersiowych;
- 6) wykonania badania ultrasonograficznego przezpochwowego/przezbrzusznego z oceną grubości endometrium, zawartości jamy macicy i w podstawowym zakresie przydatków;
- 7) wykonania rozszerzenia kanału szyjki macicy i pobrania materiału z kanału szyjki i z jamy macicy;
- 8) usunięcia polipa z szyjki lub jamy macicy;
- 9) pobrania wycinków z szyjki macicy, pochwy i sromu;
- 10) usunięcia rodzącego się mięśniaka macicy;
- 11) zasad wykonania i interpretacji kolposkopii;
- 12) leczenia zmian patologicznych szyjki macicy;
- 13) wycięcia przegrody pochwy;
- 14) nacięcia, wyłuszczenia lub marsupializacji torbieli gruczołu przedsionkowego;
- 15) nacięcia i zaopatrzenia błony dziewiczej;
- 16) opracowania chirurgicznego urazów sromu, pochwy i krocza;
- 17) wyłuszczenia torbieli pochwy;
- 18) wykonania operacji plastycznej przedniej, tylnej ściany pochwy i krocza;
- 19) elektrokonizacji, konizacji chirurgicznej, amputacji szyjki macicy;
- 20) wycięcia macicy drogą laparotomii lub z zastosowaniem technik laparoskopowych;
- 21) amputacji nadpochwowej trzonu macicy w przebiegu laparotomii lub laparoskopii;
- 22) wyłuszczenia mięśniaków macicy w przebiegu laparotomii lub laparoskopii;
- 23) wycięcia macicy drogą pochwową;
- 24) przedstawienia zasad prostego wycięcia sromu;
- 25) wykonania operacji przydatków w przebiegu laparotomii lub laparoskopii;
- 26) wykonania laparoskopii diagnostycznej i operacyjnej;
- 27) wykonania histeroskopii diagnostycznej i operacyjnej;
- 28) wykonania histerosalpingografii;

- 29) wykonania operacji stosowanych w zaburzeniach statyki narządów płciowych;
- 30) wykonania operacji stosowanych w wysiłkowym nietrzymaniu moczu;
- 31) wiedzy na temat zasad leczenia zmian gruczołu sutkowego;
- 32) usuwanie ciał obcych z pochwy.

3. Inne umiejętności praktyczne

Oczekuje się, że lekarz po ukończeniu szkolenia specjalizacyjnego wykaże się umiejętnościami/wiedzą na temat praktycznego:

- 1) przeprowadzenia resuscytacji noworodka;
- 2) udzielenia pierwszej pomocy w stanach bezpośrednio zagrażających życiu;
- 3) udrażniania dróg oddechowych;
- 4) przeprowadzenia pośredniego masażu serca;
- 5) nakłucia jamy opłucnej lub otrzewnej;
- 6) tamowania krwotoków;
- 7) wycięcia wyrostka robaczkowego;
- 8) rozpoznania uszkodzenia śródoperacyjnego narządów jamy brzusznej;
- 9) wykonania wenesekcji.

IV. FORMY I METODY SZKOLENIA

A – Kursy specjalizacyjne

Uwaga: Lekarz uzyska zaliczenie tylko tych kursów, które zostały wpisane na prowadzoną przez CMKP listę kursów specjalizacyjnych, publikowaną corocznie na stronie internetowej CMKP: www.cmkp.edu.pl.

Czas trwania kursów jest określony w dniach i godzinach dydaktycznych, przy czym 1 godzina dydaktyczna trwa 45 minut. Łączny czas trwania poszczególnych zajęć dydaktycznych w trakcie jednego dnia kursu nie może przekraczać 8 godzin dydaktycznych.

Wybrane kursy specjalizacyjne, poza kursami z USG i endoskopii, mogą być realizowane w formie e-learningowej.

Kursy specjalizacyjne objęte programem specjalizacji są realizowane w dni robocze.

1. Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii”

Cel kursu:

zdobycie podstawowej wiedzy na temat prawidłowego funkcjonowania opieki położniczo-ginekologicznej, programu szkolenia specjalizacyjnego, zasad kontaktu lekarz-firmy farmaceutyczne, podstaw farmakoekonomiki, umiejętności kontaktów z pacjentką w oparciu o przysługujące jej prawa.

Zakres wiedzy:

- 1) wprowadzenie w problematykę, cele i obszar działania specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii oraz zadania, kompetencje i oczekiwane wyniki szkolenia lekarza specjalisty w tej dziedzinie;
- 2) organizacja opieki ambulatoryjnej – struktura, rola i zadania poradni K;
- 3) trójstopniowa opieka położnicza;
- 4) organizacja opieki onkologicznej w Polsce, Narodowa Strategia Onkologiczna;
- 5) podstawy farmakoekonomiki relacja lekarz – firma farmaceutyczna;
- 6) omówienie podstaw dobrej praktyki lekarskiej, w tym zasady praktyki opartej na wiarygodnych i aktualnych danych naukowych;
- 7) podstawy prawne i organizacyjne przebiegu szkolenia specjalizacyjnego, z uwzględnieniem przedmiotów klinicznych objętych programem specjalizacji;
- 8) zagadnienia prawne i organizacja opieki położniczo-ginekologicznej;
- 9) zagadnienia etyczne w położnictwie i ginekologii;
- 10) psychologia kobiety w poszczególnych etapach życia;
- 11) formalnoprawne podstawy doskonalenia zawodowego;
- 12) zagadnienia bezpieczeństwa w opiece zdrowotnej dotyczące bezpieczeństwa pacjentów i lekarzy.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne) w pierwszym roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

2. Kurs: „Patofizjologia ciąży, porodu i porożu”

Cel kursu:

poszerzenie wiedzy na temat aktualnej wiedzy na temat powikłań ciąży i porodu ze szczególnym uwzględnieniem diagnostyki prenatalnej, farmakoterapii w ciąży, standardów trójstopniowej opieki położniczej.

Zakres wiedzy:

- 1) zapoznanie uczestników kursu z wiadomościami teoretycznymi i klinicznymi w zakresie stanów patologii w okresie ciąży, porodu i porożu;
- 2) wpływ chorób istniejących przed ciążą na przebieg ciąży;
- 3) omówienie zaburzeń i powikłań pojawiających się w ciąży;
- 4) omówienie najnowszych metod diagnostycznych i terapeutycznych w stanach patologicznych w okresie ciąży, porodu i porożu;
- 5) znaczenie badań prenatalnych przesiewowych i diagnostycznych;
- 6) rozpoznawanie i leczenie zakażeń w ciąży – kolonizacja a zakażenie;
- 7) wpływ wybranych leków na przebieg ciąży;
- 8) omówienie zmian fizjologicznych zachodzących w organizmie ciężarnej;
- 9) omówienie standardów opieki okołoporodowej według obowiązujących aktów prawnych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w pierwszym lub drugim lub trzecim roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

3. Kurs: „Diagnostyka i terapia płodu”

Cel kursu:

omówienie współczesnych zasad diagnostyki zaburzeń rozwoju płodu, umiejętności interpretacji badań biofizycznych w opiece nad ciążą pojedynczą i wielopłodową. Przegląd współczesnych metod terapii płodu i ich efektywności.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe wiadomości z zakresu patofizjologii płodu, ze szczególnym uwzględnieniem okresu okołoporodowego;

- 2) zasady diagnostyki chorób płodu;
- 3) ocena wzrastania płodu – FGR, LGA i konsekwencje kliniczne;
- 4) kardiokografia;
- 5) ocena dobrostanu płodu w USG;
- 6) podstawy leczenia chorób płodu i podstawowe wiadomości z zakresu technik leczenia płodu;
- 7) diagnostyka i najczęstsze patologie w ciąży wielopłodowej.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w pierwszym lub drugim lub trzecim roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

4. Kurs: „Choroby przenoszone drogą płciową”

Cel kursu:

omówienie chorób przenoszonych drogą płciową, zasad diagnostyki oraz wpływ na przebieg ciąży i wybór właściwej drogi porodu.

Zakres wiedzy:

- 1) epidemiologia chorób przenoszonych drogą płciową;
- 2) podstawy patofizjologii chorób przenoszonych drogą płciową;
- 3) nowoczesne zasady diagnostyki chorób przenoszonych drogą płciową;
- 4) zasady leczenia chorób przenoszonych drogą płciową, ze szczególnym uwzględnieniem okresu ciąży;
- 5) problematyka diagnostyki i odrębności terapeutyczne leczenia chorób przenoszonych drogą płciową u młodocianych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych) zalecany w drugim roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

5. Kurs: „Stany naglące i krwotoki w położnictwie i ginekologii”

Cel kursu:

przedstawienie najczęstszych przyczyn krwotoków w ciąży, porodzie i połogu oraz ciąży pozamacicznej i mięśniakach macicy, omówienie zasad rozpoznawania i leczenia niedoborów żelaza, leczenie niedokrwistości ostrej i przewlekłej. Przedstawienie opcji leczenia zachowawczego i zabiegowego. Umiejętność rozpoznawania i postępowania w znacznej utracie krwi.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy patofizjologii krwotoków;
- 2) podstawy patofizjologii stanów naglących w położnictwie i ginekologii;
- 3) zasady rozpoznawania krwotoków;
- 4) trudności i odrębności diagnostyczne stanów naglących w położnictwie i ginekologii;
- 5) nowoczesne zasady postępowania w stanach naglących w położnictwie i ginekologii;
- 6) nowoczesne zasady postępowania w krwotokach w położnictwie i ginekologii.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne) zalecany w drugim roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

6. Kurs: „Endokrynologia ginekologiczna”

Cel kursu:

zasady rozpoznawania zaburzeń endokrynologicznych w położnictwie i ginekologii na podstawie objawów klinicznych i diagnostyki laboratoryjnej w różnych okresach życia kobiety. Zasady bezpiecznego leczenia farmakologicznego.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy patofizjologii układu hormonalnego u kobiet;
- 2) rodzaje hormonów i mechanizmy ich działania;
- 3) zaburzenia różnicowania płci;
- 4) zaburzenia hormonalne okresu pokwitania;

- 5) wady wrodzone narządów płciowych u kobiet;
- 6) zaburzenia hormonalne okresu dojrzałości płciowej;
- 7) niepłodność – zasady diagnostyki i leczenia;
- 8) okres przekwitania u kobiet – patofizjologia;
- 9) zespół menopauzalny – zasady rozpoznawania, postępowanie lecznicze;
- 10) hormonalna terapia zastępcza;
- 11) wybrane zagadnienia z zakresu andrologii;
- 12) antykoncepcja;
- 13) choroby sutka uwarunkowane hormonalnie;
- 14) choroby układu rozrodczego kobiet w okresie senu;
- 15) leczenie hormonalne a choroby nowotworowe u kobiet.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w trzecim lub czwartym roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

7. Kurs: „Diagnostyka i leczenie chorób nowotworowych narządów płciowych”

Cel kursu:

zdobycie wiadomości na temat współczesnych zasad klasyfikacji, diagnostyki i terapii chorób nowotworowych narządu rodnego kobiety. Omówienie zasad prewencji i profilaktyki. Przedstawienie metod oceny efektywności terapii. Zapoznanie z najnowszymi zasadami organizacji opieki onkologicznej w Polsce.

Zakres wiedzy:

- 1) epidemiologia chorób nowotworowych;
- 2) grupy i czynniki ryzyka chorób nowotworowych oraz badania przesiewowe;
- 3) podstawy patofizjologii chorób nowotworowych;
- 4) zasady rozpoznawania chorób nowotworowych u kobiet;
- 5) specyfika onkologii ginekologicznej;
- 6) klasyfikacja nowotworów narządów płciowych;

7) zasady leczenia i monitorowanie skuteczności terapeutycznej różnych metod leczenia chorób nowotworowych;

8) profilaktyka chorób nowotworowych.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) zalecany w czwartym lub piątym roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

8. Kurs: „Postępowanie w przypadku niekorzystnego zakończenia ciąży lub choroby nowotworowej”

Cel kursu:

zapoznanie z obowiązującym prawem w tym zakresie, zwrócenie uwagi na właściwą organizację opieki i sposób kontaktu z pacjentką i rodziną w sytuacji straty dziecka, stwierdzenia wad wrodzonych lub zdiagnozowania choroby nowotworowej.

Uwaga: Przynajmniej połowa godzin kursu powinna być zrealizowana przez psychologa klinicznego.

- 1) podstawy teoretyczne dotyczące psychologicznej reakcji na stres;
- 2) zasady prawidłowej opieki psychologicznej, organizacja oddziału;
- 3) praktyczne omówienie konkretnych przypadków klinicznych – strata dziecka, zgon wewnątrzmaciczny, dziecko z wadą w tym nieuleczalną, ciąża bliźniacza z jednym dzieckiem z wadą, poronienie, rozpoznanie choroby nowotworowej;
- 4) przegląd aktualnych przepisów prawnych.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych) zalecany w czwartym lub piątym roku szkolenia specjalizacyjnego. Maksymalna liczba uczestników 10 osób.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

9. Kurs: „Uroginekologia”

Cel kursu:

zapoznanie z zasadami diagnostyki uroginekologicznej (w tym badania urodynamicznego), prewencji obniżenia narządu rodnego i nietrzymania moczu, roli fizjoterapii. Zapoznanie ze współczesnymi metodami leczenia farmakologicznego i zabiegowego.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych w zakresie anatomii miednicy mniejszej.

Zakres wiedzy:

- 1) anatomia i fizjologia narządów miednicy mniejszej;
- 2) czynniki sprzyjające obniżeniu narządu rodnego i nietrzymaniu moczu;
- 3) diagnostyka różnicowa nietrzymania moczu;
- 4) badanie urodynamiczne;
- 5) leczenie zabiegowe obniżenia narządu rodnego i nietrzymania moczu;
- 6) leczenie farmakologiczne nietrzymania moczu;
- 7) leczenie zachowawcze zaburzeń statyki i nietrzymania moczu;
- 8) praktyczne zasady wykonywania badań operacji endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 9) warunki bezpieczeństwa stosowania technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych) zalecany w czwartym lub piątym roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

10. Kurs: „Ultrasonografia - podstawowy”

Warunkiem uczestnictwa w kursie jest podpisanie umowy pomiędzy organizatorem kursu a uczestnikiem, umożliwiającej uczestnikowi kursu udział w realizacji świadczeń zdrowotnych objętych programem kursu, wykonywanych w jednostce organizującej kurs.

Uwaga: Lekarz zobowiązany jest do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych z ultrasonografii w zakresie położnictwa i ginekologii.

Cel kursu:

omówienie zasad podstawowej diagnostyki ultrasonograficznej w położnictwie i ginekologii, przedstawienie wartości klinicznej badań w ciąży pojedynczej i mnogiej.

Zakres wiedzy:

- 1) praktyczne zasady wykonywania badań ultrasonograficznych w położnictwie i ginekologii;
- 2) technika oceny przepływów w naczyniach płodu i matki;
- 3) omówienie wartości diagnostycznej metod oceny dobrostanu płodu;
- 4) omówienie wartości diagnostycznej i specyfiki badań ultrasonograficznych w schorzeniach ginekologicznych i onkologii ginekologicznej;
- 5) ultrasonograficzna diagnostyka schorzeń płodu i matki w okresie ciąży i porodu;
- 6) podstawy echokardiografii płodowej, kliniczna interpretacja wyników, omówienie zaleceń dalszego postępowania;
- 7) nowoczesne techniki ultrasonograficzne;
- 8) ultrasonografia zabiegowa w położnictwie i ginekologii;
- 9) omówienie wybranych przypadków klinicznych.

Uwaga: kurs może być prowadzony jedynie w ośrodkach III poziomu opieki. Lekarz jest zobowiązany do wykonywania badań USG pod bezpośrednim nadzorem lekarza specjalisty.

Czas trwania kursu: zajęcia w wymiarze 5 dni (40 godzin dydaktycznych) odbywają się podczas pierwszego lub drugiego roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Kurs z liczbą uczestników 8-12 osób na pierwszym lub drugim roku specjalizacji obejmujący podstawy diagnostyki w ciąży i w ginekologii. Kurs powinien zaczynać się standaryzowanym kolokwium wstępnym w formie pisemnej. Kurs powinien zawierać część wykładową i praktyczną z wykonywaniem badań pod kontrolą osoby szkolącej i kończyć się zaliczeniem. Kurs może być zorganizowany jedynie w ośrodkach położniczo-ginekologicznych III stopnia opieki z liczbą porodów >1000 rocznie.

Forma zaliczenia kursu:

- 1) sprawdzian wstępny w pierwszym dniu kursu, z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu, przeprowadzany przez kierownika kursu;

- 2) sprawdzian na zakończenie kursu (testowy, pisemny lub ustny) przeprowadzony przez kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza swoim podpisem, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

11. Kurs: „Ultrasonografia - zaawansowany”

Warunkiem uczestnictwa w kursie jest podpisanie umowy pomiędzy organizatorem kursu a uczestnikiem, umożliwiającej uczestnikowi kursu udział w realizacji świadczeń zdrowotnych objętych programem kursu, wykonywanych w jednostce organizującej kurs.

Uwaga: Lekarz zobowiązany jest do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych z ultrasonografii w zakresie położnictwa i ginekologii.

Cel kursu:

zapoznanie z diagnostyką w ciąży powikłanej, wadach wrodzonych i nowotworach.

Zakres wiedzy:

- 1) praktyczne zasady wykonywania badań ultrasonograficznych w położnictwie i ginekologii;
- 2) technika oceny przepływów w naczyniach płodu i matki;
- 3) omówienie wartości diagnostycznej metod oceny dobrostanu płodu;
- 4) omówienie wartości diagnostycznej i specyfiki badań ultrasonograficznych w schorzeniach ginekologicznych i onkologii ginekologicznej;
- 5) ultrasonograficzna diagnostyka schorzeń płodu i matki w okresie ciąży i porodu;
- 6) podstawy echokardiografii płodowej, kliniczna interpretacja wyników, omówienie zaleceń dalszego postępowania;
- 7) nowoczesne techniki ultrasonograficzne;
- 8) ultrasonografia zabiegowa w położnictwie i ginekologii;
- 9) omówienie wybranych przypadków klinicznych.

Uwaga: kurs może być prowadzony jedynie w ośrodkach III poziomu opieki.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Kurs z liczbą uczestników 8-12 osób realizowany w ośrodku klinicznym. Dotyczy zaawansowanej diagnostyki, w tym echo serca płodu, przepływów naczyniowych,

diagnostyki zmian nowotworowych, FGR, ciąż powikłanych cukrzycą, nadciśnieniem tętniczym i ciąż mnogich. Uczestnictwo w kursie wymaga przygotowania się kursanta w zakresie teoretycznym. W czasie kursu osoba specjalizująca się nie ma obowiązku wykonywania samodzielnie badań, ale nacisk powinien być położony na interpretację wyniku i podejmowaniu w oparciu o wynik decyzji klinicznych. Kurs powinien zawierać część wykładową i kliniczną. Kurs bezwarunkowo ograniczony do ośrodków III stopnia opieki, najlepiej klinicznych z liczbą porodów >1000 rocznie.

Forma zaliczenia kursu:

- 1) sprawdzian wstępny w pierwszym dniu kursu, z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem kursu, przeprowadzany przez kierownika kursu;
- 2) sprawdzian na zakończenie kursu (testowy, pisemny lub ustny) przeprowadzony przez kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza swoim podpisem, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

12. Kurs: „Endoskopia - podstawowy”

Warunkiem uczestnictwa w kursie jest podpisanie umowy pomiędzy organizatorem kursu a uczestnikiem, umożliwiającej uczestnikowi kursu udział w realizacji świadczeń zdrowotnych objętych programem kursu, wykonywanych w jednostce organizującej kurs.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych w zakresie technik endoskopowych stosowanych w położnictwie i ginekologii.

Cel kursu:

przedstawienie zasad właściwej kwalifikacji do zabiegów endoskopowych i techniki przeprowadzenia procedur histeroskopowych i laparoskopowych. Nabycie umiejętności przeprowadzenia zabiegu na fantomie i asysty do zabiegów w sali operacyjnej. Zapoznanie z budową i praktycznym funkcjonowaniem sprzętu endoskopowego.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy teoretyczne nowoczesnych technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii;

- 2) praktyczne zasady wykonywania badań operacji endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 3) warunki bezpieczeństwa stosowania technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 4) histeroskopia diagnostyczna i operacyjna – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania;
- 5) laparoscopia diagnostyczna i operacyjna – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania;
- 6) techniki endoskopowe stosowane w stanach chorobowych w ciąży – wskazania, zasady wykonywania zabiegów, bezpieczeństwo, powikłania;
- 7) omówienie wybranych przypadków klinicznych, ewentualna prezentacja filmów z zabiegami endoskopowymi.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do czynnego uczestniczenia w zabiegach endoskopowych jako asysta pod nadzorem lekarza specjalisty. W czasie trwania kursu niezbędne jest przeprowadzenie przynajmniej 2 godzin zajęć na fantomie laparoskopowym oraz opanowanie techniczne przygotowania histeroskopu do zabiegu.

Czas trwania kursu: zajęcia w wymiarze 5 dni (40 godzin dydaktycznych) odbywają się podczas pierwszego lub drugiego roku specjalizacji.

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Kurs z liczbą uczestników 8-12 osób na pierwszym lub drugim roku specjalizacji z częścią teoretyczną i częścią praktyczną realizowaną w centrum symulacji medycznej lub na fantomach. Na zakończenie kursu obowiązkowe zaliczenie na symulatorze lub fantomie.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian na zakończenie kursu (testowy, pisemny lub ustny) przeprowadzany przez kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza swoim podpisem, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

13. Kurs: „Endoskopia – zaawansowany część I”

Warunkiem uczestnictwa w kursie jest podpisanie umowy pomiędzy organizatorem kursu a uczestnikiem, umożliwiającej uczestnikowi kursu udział w realizacji świadczeń zdrowotnych objętych programem kursu, wykonywanych w jednostce organizującej kurs.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych w zakresie technik endoskopowych stosowanych w położnictwie i ginekologii.

Cel kursu:

przedstawienie zasad właściwej kwalifikacji do zabiegów endoskopowych i techniki przeprowadzenia procedur histeroskopowych i laparoskopowych. Nabycie umiejętności przeprowadzenia zabiegu na fantomie i asysty do zabiegów w sali operacyjnej. Zapoznanie z budową i praktycznym funkcjonowaniem sprzętu endoskopowego.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy teoretyczne nowoczesnych technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 2) praktyczne zasady wykonywania badań operacji endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 3) warunki bezpieczeństwa stosowania technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 4) histeroskopia diagnostyczna i operacyjna – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania;
- 5) laparoscopia diagnostyczna i operacyjna – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania;
- 6) techniki endoskopowe stosowane w stanach chorobowych w ciąży – wskazania, zasady wykonywania zabiegów, bezpieczeństwo, powikłania;
- 7) omówienie wybranych przypadków klinicznych, ewentualna prezentacja filmów z zabiegami endoskopowymi.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do czynnego uczestniczenia w zabiegach endoskopowych jako asysta pod nadzorem lekarza specjalisty. W czasie trwania kursu niezbędne jest przeprowadzenie przynajmniej 2 godzin zajęć na fantomie laparoskopowym oraz opanowanie techniczne przygotowania histeroskopy do zabiegu.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Kurs z liczbą uczestników 8-12 osób realizowany w ośrodkach III poziomu opieki lub oddziałach onkologicznych wykonujących rocznie ponad 250 histeroskopii i ponad

250 laparoskopii. Kurs oprócz części teoretycznej powinien obejmować możliwość asysty do zabiegu.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian na zakończenie kursu (testowy, pisemny lub ustny) przeprowadzany przez kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza swoim podpisem, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

14. Kurs: „Endoskopia - zaawansowany część II”

Warunkiem uczestnictwa w kursie jest podpisanie umowy pomiędzy organizatorem kursu a uczestnikiem, umożliwiającej uczestnikowi kursu udział w realizacji świadczeń zdrowotnych objętych programem kursu, wykonywanych w jednostce organizującej kurs.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych w zakresie technik endoskopowych stosowanych w położnictwie i ginekologii.

Cel kursu:

przedstawienie zasad właściwej kwalifikacji do zabiegów endoskopowych i techniki przeprowadzenia procedur histeroskopowych i laparoskopowych. Nabycie umiejętności przeprowadzenia zabiegu na fantomie i asysty do zabiegów w sali operacyjnej. Zapoznanie z budową i praktycznym funkcjonowaniem sprzętu endoskopowego.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawy teoretyczne nowoczesnych technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 2) praktyczne zasady wykonywania badań operacji endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 3) warunki bezpieczeństwa stosowania technik endoskopowych w położnictwie i ginekologii;
- 4) histeroskopia diagnostyczna i operacyjna – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania;
- 5) laparoskopia diagnostyczna i operacyjna – techniki wykonywania zabiegu, zasady bezpieczeństwa, powikłania;
- 6) techniki endoskopowe stosowane w stanach chorobowych w ciąży – wskazania, zasady wykonywania zabiegów, bezpieczeństwo, powikłania;

- 7) omówienie wybranych przypadków klinicznych, ewentualna prezentacja filmów z zabiegami endoskopowymi.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do czynnego uczestniczenia w zabiegach endoskopowych jako asysta pod nadzorem lekarza specjalisty. W czasie trwania kursu niezbędne jest przeprowadzenie przynajmniej 2 godzin zajęć na fantomie laparoskopowym oraz opanowanie techniczne przygotowania histeroskopu do zabiegu.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: stacjonarnie.

Kurs z liczbą uczestników 8-12 osób realizowany w ośrodkach III poziomu opieki lub oddziałach onkologicznych wykonujących rocznie ponad 250 histeroskopii i ponad 250 laparoskopii. Kurs oprócz części teoretycznej powinien obejmować możliwość asysty do zabiegu.

Forma zaliczenia kursu: sprawdzian na zakończenie kursu (testowy, pisemny lub ustny) przeprowadzany przez kierownika kursu. Kierownik kursu zaświadcza swoim podpisem, że lekarz wykazał się znajomością wiedzy objętej programem kursu.

15. Kurs: „Zabiegi położnicze”

Cel kursu:

zdobycie wiedzy teoretycznej i praktycznej dotyczącej zabiegów położniczych.

Omówienie warunków, przeciwwskazań i wskazań.

Uwaga: Kurs odbywa się na fantomach. Lekarz jest zobowiązany do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych.

Zakres wiedzy:

- 1) anatomia miednicy mniejszej, podstawy anatomii płodu;
- 2) porody zabiegowe – próżniociąg położniczy, kleszcze;
- 3) obrót zewnętrzny i obrót wewnętrzny;
- 4) prowadzenie porodu pochwowego w położeniu miednicowym;
- 5) wydobycie płodu w czasie cięcia cesarskiego z położenia niegłówkowego;
- 6) postępowanie w dystocji barkowej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne) zalecany w czwartym lub piątym roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: stacjonarnie na fantomach, maksymalnie w grupie 10 osób.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie w formie egzaminu praktycznego na symulatorze.

16. Kurs: „Diagnostyka wad wrodzonych płodu”

Cel kursu:

zapoznanie z metodami diagnostyki wad wrodzonych na poziomie opieki podstawowej i specjalistycznej. Przedstawienie organizacji ośrodków sprawujących opiekę nad płodami z wadami, metod monitorowania stanu płodu i leczenia wewnątrzmacicznego.

Uwaga: Kurs odbywa się w wybranych ośrodkach prowadzących diagnostykę wad wrodzonych u płodu i posiadających możliwości terapeutyczne.

Zakres wiedzy:

- 1) anatomia płodu;
- 2) wady ośrodkowego układu nerwowego;
- 3) wady układu krążenia z uwzględnieniem echokardiografii płodowej;
- 4) wady płuc;
- 5) wady przewodu pokarmowego;
- 6) wady układu moczowego;
- 7) wady kończyn, powłok.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne) zalecany w czwartym lub piątym roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: maksymalnie w grupie 20 osób, z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

17. Kurs: „Endometrioza”

Cel kursu:

zapoznanie z zasadami diagnostyki endometriozy i adenomiozy (w interpretacji objawów klinicznych, badania fizykalnego, badań obrazowych), metod leczenia endometriozy i ich skuteczności, terapii objawów towarzyszących endometriozie. Zapoznanie ze współczesnymi metodami leczenia farmakologicznego

i zabiegowego.

Uwaga: Lekarz jest zobowiązany do teoretycznego przygotowania się do zajęć praktycznych w zakresie anatomii miednicy mniejszej.

Zakres wiedzy:

- 1) współczesne teorie etiopatogenezy endometriozy;
- 2) objawy kliniczne;
- 3) diagnostyka różnicowa;
- 4) kliniczne i badania dodatkowe w diagnostyce endometriozy;
- 5) badania obrazowe;
- 6) endometrioza a płodność;
- 7) leczenie farmakologiczne endometriozy z uwzględnieniem różnych terapii hormonalnych;
- 8) leczenie objawowe;
- 9) leczenie operacyjne endometriozy o różnej lokalizacji i zaawansowaniu choroby;
- 10) leczenie zabiegowe adenomiozy;
- 11) skuteczność terapii w obserwacji długoterminowej.

Czas trwania kursu: 1 dzień (8 godzin dydaktycznych) zalecany w drugim lub trzecim roku szkolenia specjalizacyjnego.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

18. Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”

Cel kursu:

nabywanie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat prawidłowego formułowania opinii bądź orzeczeń oceniających stan zdrowia pacjenta.

Zakres wiedzy:

- 1) podstawowe zasady systemu ochrony zdrowia w Polsce, w tym regulacje dotyczące zawodów medycznych;
- 2) system zabezpieczenia społecznego w razie choroby i jej następstw realizowany w ramach: powszechnego ubezpieczenia społecznego

pracowników, osób pracujących na własny rachunek i rolników, zaopatrzenia społecznego, pomocy społecznej oraz systemu wspierania osób niepełnosprawnych i pracodawców;

- 3) zasady orzecznictwa lekarskiego, zasady sporządzania orzeczeń, a także podstawowe zasady i cele badania stanu zdrowia dla celów orzeczniczych;
- 4) specyfika wzajemnej relacji między osobą badaną a lekarzem orzecznikiem;
- 5) zasady prawidłowego prowadzenia dokumentacji medycznej i odpowiedzialność za prowadzenie jej niezgodnie z prawem;
- 6) zasady odpowiedzialności prawnej lekarza (cywilnej, karnej i zawodowej), umiejętność porównania, rodzaje ubezpieczeń medycznych;
- 7) zakres odpowiedzialności lekarzy oraz podmiotów leczniczych. Podstawy prawa pracy;
- 8) pojęcie błędu medycznego, najczęstsze przyczyny błędów medycznych i zasady opiniowania w takich przypadkach;
- 9) istota, podział oraz zasady opiniowania sądowno-lekarskiego dotyczące: zdolności do udziału w czynnościach procesowych, uszczerbku na zdrowiu;
- 10) najważniejsze dziedziny, w których opiniowanie lekarskie jest konieczne i niezbędne. Odrębności opiniowania m.in. na potrzeby psychiatrii, prawa pracy, ubezpieczycieli komercyjnych;
- 11) znaczenie i zasady rehabilitacji leczniczej w ramach prewencji rentowej.

Czas trwania kursu: 3 dni (24 godziny dydaktyczne).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

19. Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”

Cel kursu:

nabywanie przez lekarzy wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat aktualnych reguł prowadzenia profilaktyki chorób/problemów zdrowotnych oraz promocji zdrowia – zarówno w odniesieniu do jednostek (pacjentów) jak też społeczności, również zawodowej.

Założeniem kursu jest też kształtowanie kompetencji społecznych, w tym promowanie autorefleksji i krytycznego myślenia oraz rozwijania współpracy na rzecz zdrowia. Ponadto kurs dąży do kształtowania postaw etycznych, promowania „pro-profilaktycznej” kultury pracy w sektorze zdrowia, a także stałego samokształcenia lekarzy w celu poszerzania oraz pogłębiania wiedzy i umiejętności związanych z profilaktyką oraz promocją zdrowia.

Zakres wiedzy:

Część I. Naukowe i etyczne podstawy profilaktyki oraz promocji zdrowia:

- 1) modele zdrowia, determinanty zdrowia i ich nowoczesna kwantyfikacja, piramida wpływu na zdrowie (wg Freiden 2015);
- 2) gradient zdrowia w populacji, przyczyny i tzw. przyczyny przyczyn, w tym polityki publiczne, podejścia do przeciwdziałania nierównościom/ niesprawiedliwościom w zdrowiu, w tym tzw. *group-gap-gradient*, proporcjonalny uniwersalizm;
- 3) podstawowe definicje i cele profilaktyki chorób oraz promocji zdrowia, w tym promocji zdrowia wg Karty Ottawskiej (WHO 1986), podobieństwa i różnice;
- 4) interpretacje, podejścia i strategie profilaktyki:
 - a) indywidualna w ramach opieki medycznej, w tym medycyna stylu życia, populacyjna w działaniach zdrowia publicznego,
 - b) *primordial*, pierwotna, wtórna, trzeciorzędowa, czwartorzędowa – zastosowania,
 - c) wysokiego ryzyka, populacyjna – zastosowania,
 - d) uniwersalna, selektywna, wskazująca – zastosowania,
 - e) inne podejścia i strategie profilaktyki – zastosowania;
- 5) interpretacje, podejścia i strategie promocji zdrowia:
 - a) podejście WHO, w tym siedliskowe, zastosowania, m.in. szpitale i placówki medyczne promujące zdrowie (w tym promocja zdrowia na rzecz pracowników ochrony zdrowia), szkoły promujące zdrowie, zdrowie miasta,
 - b) inne podejścia i strategie promocji zdrowia stosowane w podmiotach leczniczych:
 - cztery obszary aktywności lekarza w promocji zdrowia (wg Beattie 1991),
 - podejścia medyczne, behawioralne, edukacyjne, skoncentrowane na

- kliencie/upodmiotowienie, zmiana społeczna (wg Ewles, Simnett 2003),
 - udział lekarzy w przeciwdziałaniu nierównościom/niesprawiedliwościom w zdrowiu,
 - rola postaw lekarza w kształtowaniu prozdrowotnych zachowań pacjenta;
- 6) działalność zgodna z zasadami *Evidence Based Practice (policy/public health/disease prevention/health promotion/health education)*, wykorzystanie baz dobrych praktyk;
- 7) zasady etyczne w działalności profilaktycznej oraz w promocji zdrowia, działania niepożądane działalności profilaktycznej/promocji zdrowia;
- 8) aktualne i pożądane: struktura i organizacja działalności profilaktycznej oraz promocji zdrowia, kompetencje pracowników, aspekty ekonomiczne.

Cześć II. Ogólna charakterystyka i skuteczność wybranych metod działania w profilaktyce chorób oraz w promocji zdrowia:

- 1) cykl życia programu szczepień, wątpliwości wobec szczepionek (*vaccine hesitancy*), modele uwarunkowań *hesitancy*, w tym 3C, 4C, 5C, podejście WHO do przeciwdziałania zjawisku *hesitancy* i zwiększania wyszczepialności (aktualnie w oparciu o model COM-B);
- 2) masowe (zorganizowane) badania przesiewowe, różnice w stosunku do badań diagnostycznych, kryteria wdrożenia, działania niepożądane, bilans korzyści i strat;
- 3) edukacja zdrowotna, edukacja pacjenta, poradnictwo, *coaching*, podobieństwa i różnice, zasady postępowania;
- 4) komunikowanie o zdrowiu za pośrednictwem starych i nowych mediów, możliwości i ograniczenia, cechy poprawnej informacji o zdrowiu, infodemia, profilaktyka piątego rzędu, komunikowanie ryzyka w sytuacjach kryzysowych;
- 5) praca ze społecznością lokalną, w tym organizacja/mobilizacja społeczności, procesy, zasady, metody postępowania, *social prescribing*;
- 6) zdrowie we wszystkich politykach (*Health in All Policies*), metody postępowania, w tym rzecznictwo zdrowotne, ocena wpływu na zdrowie (*Health Impact Assessment*);

- 7) programy zdrowotne jako narzędzie realizacji populacyjnej profilaktyki chorób i promocji zdrowia, ocena potrzeb zdrowotnych, schematy planowania, teorie zmiany zachowań, monitorowanie i ewaluacja programów;
- 8) przywództwo w sektorze zdrowia;
- 9) inne aktualne i ważne metody działania (np. interwencje nefarmaceutyczne w stosunku do COVID-19).

Część III. Zastosowania profilaktyki oraz promocji zdrowia (w tym rekomendacje, działania, metody, narzędzia, materiały, etc.) **do praktycznej kontroli chorób/ problemów zdrowotnych** (tj. do zmniejszania zapadalności, chorobowości i umieralności do poziomu, który jest w danym kontekście (czasu, miejsca, warunków) możliwy do zaakceptowania przy użyciu metod zapobiegawczych i leczniczych):

- 1) zalecenia żywieniowe, poprawa żywienia, minimalna interwencja w otyłości;
- 2) zalecenia nt. poziomu aktywności fizycznej wg WHO, zwiększanie aktywności fizycznej;
- 3) promocja zdrowia psychicznego, zapobieganie samobójstwom;
- 4) przeciwdziałanie paleniu tytoniu, w tym strategia minimalnej interwencji antytytoniowej, redukcja szkód;
- 5) przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych, w tym strategia redukcji szkód oraz uzależnieniom behawioralnym;
- 6) zapobieganie upadkom osób starszych;
- 7) inne aktualne zalecenia prozdrowotne w kontekście czynników ryzyka chorób bądź konkretnych chorób/probleatów zdrowotnych (np. zanieczyszczenie powietrza, zmiana klimatu, model diety planetarnej, *One Health*);
- 8) zasady zarządzania epidemiami chorób zakaźnych, organizacja i funkcjonowanie opieki zdrowotnej, wnioski z pandemii COVID-19.

Czas trwania kursu: 2 dni (16 godzin dydaktycznych).

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

Forma zaliczenia kursu: potwierdzenie uczestnictwa w kursie oraz zaliczenie sprawdzianu z zakresu wiedzy objętej programem kursu.

20. Kurs atestacyjny (podsumowujący): „ Położnictwo i ginekologia”

Przed przystąpieniem do realizacji programu kursu atestacyjnego organizator kursu jest zobowiązany do przeprowadzenia kolokwium sprawdzającego wiedzę nabytą w trakcie szkolenia specjalizacyjnego. Zakres wiedzy obejmuje kursy specjalizacyjne i staże zrealizowane w ramach całego szkolenia specjalizacyjnego.

Cel kursu:

podsumowanie wiedzy na temat współczesnej diagnostyki położniczo-ginekologicznej. Umożliwienie weryfikacji dotychczas opanowanej wiedzy.

Zakres wiedzy:

Powtórzenie materiału obowiązującego do przystąpienia do egzaminu specjalizacyjnego z uwzględnieniem omówienia zagadnień poruszanych w czasie wcześniejszego szkolenia:

- 1) omówienie wiedzy na przykładzie pytań testowych z wcześniejszych egzaminów;
- 2) omówienie wiedzy z podziałem na zagadnienia poruszane w czasie egzaminu ustnego:
 - a) położnictwo,
 - b) ginekologia zachowawcza i zabiegowa,
 - c) endokrynologia ginekologiczna,
 - d) onkologia ginekologiczna,
 - e) problemy występujące w czasie pracy w sali porodowej.

Czas trwania kursu: 5 dni (40 godzin dydaktycznych) w ostatnim roku odbywania szkolenia specjalizacyjnego przed przystąpieniem do PES.

Forma realizacji kursu: z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość lub stacjonarnie.

B – Staże kierunkowe

Lekarz jest zobowiązany do odbycia niżej wymienionych staży. Czas trwania stażu podany jest w tygodniach i dniach roboczych w wymiarze czasu pracy 7 godzin 35 minut dziennie. Staż należy przedłużyć o każdy dzień nieobecności, w tym również o dni ustawowo wolne od pracy w danym roku.

Staże kierunkowe lekarz powinien odbyć po ukończeniu 2 roku szkolenia specjalizacyjnego.

1. Staż podstawowy w zakresie położnictwa i ginekologii

Cel stażu:

zdobycie wiedzy teoretycznej na temat patofizjologii ciąży, porodu i porożu. Możliwość praktycznego uczestniczenia w opiece nad kobietami ciężarnymi, rodzącymi i położnicami, w tym umiejętność obserwacji ciąży, prowadzenia i odbierania porodu, umiejętność asysty i przeprowadzenia cięcia cesarskiego. Praktyczne postępowanie w fizjologii i patologii III i IV okresu porodu. Wiedza na temat fizjologii i zaburzeń laktacji. Zdobycie wiedzy na temat patofizjologii schorzeń ginekologicznych w różnych okresach życia kobiet. Umiejętność rozpoznawania różnicowego i proponowania terapii zarówno farmakologicznej, jak i zabiegowej. Umiejętność asysty i przeprowadzenia zabiegów i operacji ginekologicznych.

Zakres wiedzy teoretycznej w zakresie położnictwa:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) epidemiologii w położnictwie;
- 2) genetyki, rozwoju ontogenetycznego człowieka i podstaw teratologii;
- 3) przebiegu prawidłowej ciąży, zmian zachodzących w tym okresie w organizmie kobiety i rozwoju płodu;
- 4) sprawowania opieki w okresie planowania ciąży, w czasie ciąży, porodu i porożu;
- 5) diagnostyki, prewencji i leczenia ciąży wielopłodowej, niewydolności cieśniowo-szyjkowej, przedwczesnego pęknięcia błon płodowych, porodu przedwczesnego, nadciśnienia u ciężarnej, rzucawki, zespołu HELLP, łożyska przodującego i przedwcześnie oddzielonego, innych patologii łożyska, błon płodowych, sznura pępowinowego i płynu owodniowego, ciąży przenoszonej, izoimmunizacji Rh, zakażeń, FGR i innych powikłań ciąży;
- 6) profilaktyki, diagnostyki i leczenia chorób towarzyszących ciąży, w tym: cukrzycy, chorób endokrynologicznych, chorób serca i naczyń, w tym nadciśnienia tętniczego i choroby zakrzepowo-zatorowej, problemów chirurgicznych, chorób nerek i wątroby, jako wskazań do ściślejszej kontroli nad ciężarną;

- 7) pogłębionej diagnostyki stanu płodu obejmującej kardiologię i ultrasonografię;
- 8) interpretacji wyników badań cytologicznych i histopatologicznych w położnictwie;
- 9) diagnostyki klinicznej, ultrasonograficznej i biochemicznej rozwoju i stanu płodu oraz zaburzeń rozwojowych i chorób płodu;
- 10) zasad prowadzenia prawidłowo przebiegającego porodu;
- 11) rozpoznawania nieprawidłowości w przebiegu porodu;
- 12) prewencji, rozpoznawania i postępowania leczniczego w powikłaniach ciąży, porodu i porożu, między innymi indukcji i stymulacji porodu, zaburzeń czynności skurczowej macicy, porodów w ciąży wielopłodowej, przy nieprawidłowym położeniu i ułożeniu płodu, przodowaniu i wypadnięciu pępowiny, śród- i poporodowych krwotoków, dystonii macicznej i dystocji barkowej;
- 13) prewencji i opieki podczas porodu przedwczesnego, z uwzględnieniem, wskazań, warunków oraz technik do jego ukończenia;
- 14) śródporodowego monitorowania płodu i ustalenia wskazań do operacyjnego lub zabiegowego ukończenia porodu;
- 15) oznaczania gazometrii we krwi pępowinowej;
- 16) wskazań, warunków oraz technik zabiegów położniczych;
- 17) rozpoznawania i postępowania w przypadkach powikłań w operacjach położniczych;
- 18) łagodzenia bólu porodowego;
- 19) fizjologii i patologii porożu, rozpoznania powikłań i postępowania leczniczego;
- 20) promocji karmienia piersią i postępowania w zaburzeniach i powikłaniach laktacji;
- 21) podstawowych zasad opieki nad noworodkiem;
- 22) wiedzy na temat wskazań i przebiegu operacji okołoporodowego usunięcia macicy;
- 23) zasad transportu kobiety ciężarnej, rodzącej i noworodka;
- 24) rozpoznawania depresji i innych zaburzeń psychosomatycznych w ciąży i w porożu;
- 25) zasad współpracy z lekarzami innych specjalności oraz z personelem średnim;

- 26) organizacji opieki położniczej w szpitalu, zasad funkcjonowania systemu referencyjnego i nadzoru specjalistycznego;
- 27) etycznych aspektów praktyki lekarskiej.

Zakres umiejętności praktycznych w zakresie położnictwa:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) zebrania wywiadu ogólnego i położniczo-ginekologicznego z oceną aktualnego stanu ciężarnej lub rodzącej;
- 2) przeprowadzenia badania położniczego zewnętrznego i wewnętrznego;
- 3) dokonania oceny stanu płodu na podstawie wywiadu, kardiotokografii i ultrasonografii;
- 4) założenia szwu okrężnego na szyjkę macicy lub pessaru;
- 5) prowadzenia indukcji i stymulacji porodu;
- 6) samodzielnego odebrania porodu;
- 7) zeszyca nacięcia krocza, pęknięcia krocza pierwszego, drugiego lub trzeciego stopnia;
- 8) zaopatrzenia uszkodzeń części miękkich kanału rodnego;
- 9) udzielenia pomocy ręcznej oraz ręcznego wydobycia płodu w przebiegu cięcia cesarskiego lub porodu drogami natury;
- 10) prowadzenia porodu w ciąży wielopłodowej;
- 11) instrumentalnej i ręcznej kontroli macicy po porodzie;
- 12) postępowania w przypadku zatrzymania łożyska, ręcznego oddzielenia i wydobycia popłodu;
- 13) asystowania i wykonania cięcia cesarskiego;
- 14) postępowania farmakologicznego i zabiegowego w przypadku atonii macicy po porodzie;
- 15) przeprowadzenia resuscytacji noworodka;
- 16) udzielenia pierwszej pomocy w stanach bezpośrednio zagrażających życiu;
- 17) postępowania w krwotoku;
- 18) wykonania amnioskopii.

Zakres wiedzy teoretycznej w zakresie ginekologii:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) anatomii i fizjologii żeńskich i męskich narządów płciowych;
- 2) epidemiologii chorób i stanów patologicznych w ginekologii;

- 3) rozpoznawania i postępowania w wadach rozwojowych narządów płciowych;
- 4) rozpoznawania i leczenia chorób ginekologicznych okresu dziecięcego i dziewczęcego;
- 5) prewencji, diagnostyki i leczenia zakażeń chorób przenoszonych drogą płciową;
- 6) profilaktyki, wczesnego wykrywania, rozpoznawania, klasyfikacji i leczenia nowotworów narządów płciowych, w tym gruczołu sutkowego;
- 7) profilaktyki, rozpoznawania oraz leczenia zaburzeń statyki i urazów narządów płciowych;
- 8) diagnostyki i leczenia uroginekologicznego;
- 9) rozpoznawania i leczenia zmian zapalnych w narządzie płciowym kobiety;
- 10) profilaktyki, rozpoznawania i leczenia stanów przednowotworowych i chorób nowotworowych układu rozrodczego;
- 11) diagnostyki, prewencji i leczenia poronienia samoistnego, ciąży ektopowej;
- 12) endokrynologii ginekologicznej;
- 13) rozpoznawania i leczenia niepłodności;
- 14) rozpoznawania i leczenia zaburzeń płodności u mężczyzn;
- 15) zasad rozpoznawania i leczenia endometriozy;
- 16) podstaw seksuologii;
- 17) rozpoznawania zaburzeń psychosomatycznych w ginekologii;
- 18) zasad rozpoznawania i postępowania leczniczego w przypadkach przemocy, zwłaszcza seksualnej, dokonywania obdukcji na zlecenie organów ścigania;
- 19) interpretacji badań obrazowych (ultrasonograficznych, MRI, CT, PET, urografia) w ginekologii;
- 20) interpretacji wyników badań cytologicznych i histopatologicznych w ginekologii;
- 21) wskazań i przeciwwskazań do planowych i pilnych operacji ginekologicznych, przygotowania do operacji, znieczulenia oraz oceny ryzyka operacyjnego;
- 22) techniki operacji ginekologicznych, w tym technik pochwowych i endoskopowych;
- 23) postępowania okołoperacyjnego, rozpoznawania i postępowania w przypadkach powikłań śród- i pooperacyjnych (wczesnych i późnych) w operacjach ginekologicznych;

- 24) rozpoznawania, różnicowania i postępowania leczniczego w ostrych i przewlekłych chorobach jamy brzusznej oraz układu moczowego;
- 25) zasad reanimacji i resuscytacji;
- 26) patofizjologii i leczenia wstrząsu;
- 27) patogenezy, rozpoznawania i leczenia zaburzeń hemodynamicznych;
- 28) zasad transfuzjologii;
- 29) diagnostyki oraz leczenia rozrostów i nowotworów trofoblastu;
- 30) wskazań i zasad żywienia pozajelitowego;
- 31) profilaktyki, rozpoznawania i zwalczania zakażeń szpitalnych;
- 32) farmakoterapii klinicznej, ze szczególnym uwzględnieniem farmakokinetyki i interakcji leków;
- 33) zasad współpracy z lekarzami innych specjalności;
- 34) organizacji opieki ginekologicznej w szpitalu, ambulatorium, domu oraz zasad funkcjonowania systemu referencyjnego i nadzoru specjalistycznego;
- 35) znajomości przepisów regulujących pracę lekarza w lecznictwie zamkniętym.

Zakres umiejętności praktycznych w zakresie ginekologii:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) zebrania ukierunkowanego wywiadu ginekologicznego z oceną stanu psychoemocjonalnego;
- 2) przeprowadzenia badania ginekologicznego;
- 3) przeprowadzenia badania gruczołów sutkowych;
- 4) wykonania badania ultrasonograficznego przezbrzusznego i przezpochwowego z oceną endometrium, wielkości macicy i podstawowej oceny przydatków;
- 5) wykonania rozszerzenia kanału szyjki macicy i pobrania materiału ze ścian kanału szyjki i trzonu macicy;
- 6) usunięcia polipa szyjki lub jamy macicy;
- 7) pobrania wycinków z szyjki macicy, pochwy i sromu;
- 8) usunięcia rodzącego się mięśniaka macicy;
- 9) wykonania kolposkopii;
- 10) leczenia zmian patologicznych obejmujących szyjkę macicy;
- 11) rozpoznania i leczenia ciąży ektopowej (farmakologicznie lub zabiegowo);
- 12) nacięcia, wyluszczenia lub marsupializacji torbieli gruczołu przedstonkowego;
- 13) nacięcia i zaopatrzenia błony dziewiczej;

- 14) opracowania chirurgicznego urazów sromu, pochwy i krocza;
- 15) wyłuszczenia torbieli pochwy;
- 16) wykonania operacji plastycznej przedniej oraz tylnej ściany pochwy i krocza;
- 17) elektrokonizacji, konizacji chirurgicznej oraz amputacji szyjki macicy;
- 18) wycięcia macicy drogą brzuszną;
- 19) asysty do usunięcia macicy drogą pochwową lub przy pomocy technik laparoskopowych;
- 20) amputacji nadpochwowej trzonu macicy drogą brzuszną;
- 21) asysty do amputacji trzonu macicy przy pomocy technik laparoskopowych;
- 22) wyłuszczenia mięśniaków macicy drogą brzuszną;
- 23) wykonania operacji przydatków drogą brzuszną lub z zastosowaniem technik laparoskopowych;
- 24) wykonania laparoskopii diagnostycznej i operacyjnej;
- 25) wykonania histeroskopii diagnostycznej i operacyjnej;
- 26) wykonania histerosalpingografii;
- 27) wykonania operacji stosowanych w zaburzeniach statyki narządów płciowych;
- 28) wykonania operacji stosowanych w wysiłkowym nietrzymaniu moczu;
- 29) diagnostyki i leczenia zmian gruczołu sutkowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika specjalizacji):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 96 tygodni (480 dni roboczych), w tym:

39 tygodni (195 dni roboczych) – blok porodowy i oddział położniczy,

57 tygodni (285 dni roboczych) – oddział ginekologii.

Miejsce stażu: oddział położnictwa i ginekologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: sala porodowa/izba przyjęć/oddział położnictwa/ oddział ginekologii w miejscu odbywania stażu podstawowego.

2. Staż kierunkowy w zakresie patologii ciąży

Cel stażu:

zdobycie wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat chorób wikłających ciążę i przebiegu ciąży u kobiet z chorobami przewlekłymi. Umiejętność zlecenia i interpretacji badań diagnostycznych oraz prowadzenia terapii.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) epidemiologii chorób i stanów patologicznych w położnictwie;
- 2) diagnostyki i leczenia chorób towarzyszących ciąży, w tym: cukrzycy, chorób endokrynologicznych, chorób serca i naczyń, w tym nadciśnienia tętniczego i choroby zakrzepowo-zatorowej, problemów chirurgicznych, chorób nerek i wątroby, jako wskazań do ściślejszej kontroli nad ciężarną;
- 3) diagnostyki i prowadzenia ciąży wielopłodowej;
- 4) diagnostyki, prewencji i leczenia niewydolności cieśniowo-szyjkowej, przedwczesnego pęknięcia błon płodowych, porodu przedwczesnego, nadciśnienia u ciężarnej, rzucawki, zespołu HELLP, łożyska przodu i przedwcześnie oddzielonego, innych patologii łożyska, błon płodowych, sznura pępowinowego i płynu owodniowego, ciąży przenoszonej, izoimmunizacji Rh, zakażeń, FGR i innych powikłań ciąży;
- 5) podstaw nieinwazyjnej i inwazyjnej diagnostyki prenatalnej;
- 6) diagnostyki i leczenia chorób towarzyszących ciąży: cukrzycy, chorób endokrynologicznych, chorób serca i naczyń, nadciśnienia tętniczego i choroby zakrzepowo-zatorowej, problemów chirurgicznych, chorób nerek i wątroby, jako wskazań do pogłębionej diagnostyki stanu płodu oraz szczególnego nadzoru nad zagrożoną ciężarną;
- 7) interpretacji badań kardiologicznych;
- 8) interpretacji badań ultrasonograficznych;
- 9) interpretacji wyników badań cytologicznych i histopatologicznych w położnictwie;
- 10) diagnostyki i stanu płodu oraz zaburzeń rozwojowych i chorób płodu;
- 11) prewencji i opieki podczas porodu przedwczesnego, z uwzględnieniem wskazań, warunków oraz technik do jego ukończenia;

- 12) wskazań do wykonania operacji położniczych, rozpoznawania i postępowania w przypadkach powikłań śród- i pooperacyjnych w operacjach położniczych;
- 13) zasad transportu kobiety ciężarnej, rodzącej i noworodka;
- 14) zaburzeń psychosomatycznych w położnictwie;
- 15) reanimacji i resuscytacji;
- 16) patofizjologii wstrząsu;
- 17) rozpoznawania i leczenia zaburzeń hemodynamicznych;
- 18) zasad transfuzjologii;
- 19) farmakoterapii klinicznej leków stosowanych w położnictwie z uwzględnieniem ich farmakokinetyki u ciężarnych, wpływu na płód;
- 20) zasad współpracy z lekarzami innych specjalności;
- 21) znajomości przepisów regulujących pracę lekarza w lecznictwie zamkniętym.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) zebrania wywiadu ogólnego i położniczo-ginekologicznego z oceną aktualnego stanu ciężarnej lub rodzącej;
- 2) przeprowadzenia badania położniczego zewnętrznego i wewnętrznego;
- 3) dokonania oceny stanu płodu na podstawie wywiadu, kardiografii i ultrasonografii;
- 4) założenia szwu okrężnego na szyjkę macicy lub pessaru;
- 5) wykonania amnioskopii;
- 6) indukcji porodu;
- 7) asystowania i wykonania cięcia cesarskiego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 40 tygodni (200 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział patologii ciąży w jednostce, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: sala porodowa/izba przyjęć w miejscu odbywania stażu podstawowego lub stażu kierunkowego.

3. Staż kierunkowy w poradni położniczo-ginekologicznej

Cel stażu:

zdobycie wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat patofizjologii, diagnostyki i zasad opieki ambulatoryjnej w ginekologii. Umiejętność prowadzenia działań profilaktycznych i badań przesiewowych.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) sprawowania ambulatoryjnej i szpitalnej opieki przed porodem, w tym promocji zachowań prozdrowotnych, uwzględniających: przygotowanie do porodu, organizację i prowadzenie szkoły dla rodziców, zmniejszanie ryzyka środowiskowego i zawodowego oraz zasady prawidłowego odżywiania się;
- 2) organizacji opieki położniczo-ginekologicznej w ambulatorium oraz zasad funkcjonowania systemu referencyjnego i nadzoru specjalistycznego;
- 3) epidemiologii w położnictwie i ginekologii;
- 4) diagnostyki i leczenia niepłodności w warunkach ambulatoryjnych;
- 5) przebiegu ciąży prawidłowej i rozwoju płodu;
- 6) diagnostyki i leczenia powikłań ciąży oraz chorób towarzyszących ciąży;
- 7) fizjologii i patologii łożogostwa;
- 8) promocji karmienia piersią, powikłań laktacji i ich leczenia;
- 9) profilaktyki, wczesnego wykrywania, rozpoznawania i klasyfikacji nowotworów narządów płciowych;
- 10) rozpoznawania i leczenia endometriozy;
- 11) zapobiegania, diagnostyki i leczenia chorób przenoszonych drogą płciową;
- 12) profilaktyki, rozpoznawania i leczenia zaburzeń statyki i urazów narządów płciowych;
- 13) diagnostyki i leczenia nietrzymania moczu;
- 14) podstawowych wiadomości z zakresu endokrynologii ginekologicznej;
- 15) podstaw planowania rodziny i antykoncepcji;
- 16) podstawowych wiadomości z zakresu seksuologii;
- 17) organizacji opieki położniczo-ginekologicznej w ambulatorium oraz zasad funkcjonowania systemu referencyjnego oddziałów położniczych;
- 18) znajomości przepisów regulujących pracę lekarza w lecznictwie otwartym.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) zebrania ogólnego i ukierunkowanego wywiadu;
- 2) przeprowadzenia badania ginekologicznego/położniczego oraz badania gruczołów sutkowych;
- 3) pobierania materiału biologicznego do badań cytologicznych, histopatologicznych oraz bakteriologicznych;
- 4) interpretacji badań biochemicznych, wizualizacyjnych, cytologicznych, histopatologicznych i bakteriologicznych;
- 5) interpretacji badań diagnostycznych w okresie ciąży;
- 6) udzielania porad w zakresie planowania rodziny oraz sposobów zapobiegania ciąży;
- 7) sprawowania opieki nad ciężarną w ciąży prawidłowej i w porożu;
- 8) znajomości zasad przygotowywania chorych do operacji ginekologicznych;
- 9) prowadzenia pacjentek po operacjach ginekologicznych i położniczych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika specjalizacji wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 12 tygodni (60 dni roboczych). Staż dzielony – zajęcia odbywają się podczas trzeciego roku szkolenia specjalizacyjnego w wymiarze 6 tygodni (30 dni roboczych) i podczas czwartego roku szkolenia specjalizacyjnego w wymiarze 6 tygodni (30 dni roboczych). Uczestniczenie w stażu nie musi odbywać się w formie codziennych zajęć w poradni. Może być realizowane w konkretne dni tygodnia.

Miejsce stażu: poradnia położniczo-ginekologiczna w jednostce, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego.

4. Staż kierunkowy w zakresie neonatologii i intensywnej terapii noworodków

Cel stażu:

zdobycie podstawowych informacji na temat fizjologii i patofizjologii powikłań u noworodka ze szczególnym uwzględnieniem wpływu opieki położniczej.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) patofizjologii rozwoju wewnątrzmacicznego płodu;
- 2) adaptacji dziecka do życia pozamacicznego;
- 3) zasad i prowadzenia resuscytacji krążeniowo-oddechowej noworodka;
- 4) patofizjologii wcześniactwa;
- 5) stanów patologicznych u noworodków donoszonych i przedwcześnie urodzonych;
- 6) podstawowych zasad opieki nad noworodkiem.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) oceny stanu noworodka według punktacji Apgar;
- 2) oceny wieku ciążowego noworodka;
- 3) rozpoznawania objawów patologii noworodka wynikających z powikłań ciąży i porodu;
- 4) znajomością zasady transportu noworodka.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział neonatologii (z intensywną terapią noworodka), który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie neonatologii lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego lub kierunkowego.

5. Staż kierunkowy w zakresie endokrynologii ginekologicznej

Cel stażu:

zapoznanie z zasadami diagnostyki i terapii w schorzeniach endokrynologicznych w różnych okresach życia kobiet.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) epidemiologii zaburzeń hormonalnych u kobiet;
- 2) podstaw anatomii układu wydzielania wewnętrznego u kobiet i mężczyzn;
- 3) rodzajów hormonów i mechanizmów ich działania;
- 4) patofizjologii zaburzeń hormonalnych u kobiet;
- 5) rodzajów leków hormonalnych i mechanizmów ich działania;
- 6) podstaw leczenia hormonalnego, w tym antykoncepcji hormonalnej, hormonalnej terapii (zastępczej);
- 7) działań niepożądanych leków hormonalnych;
- 8) hormonów wobec choroby nowotworowej.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) interpretacji podstawowych badań z zakresu diagnostyki hormonalnej w różnych okresach życia kobiety, w tym w ciąży;
- 2) oceny zaburzeń hormonalnych w diagnostyce niepłodności;
- 3) stosowania różnych metod antykoncepcji;
- 4) stosowania hormonalnej terapii, ze szczególnym uwzględnieniem działań niepożądanych;
- 5) sprawowania opieki nad kobietą w okresie okołomenopauzalnym i saniem.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie endokrynologii ginekologicznej i rozrodczości lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego lub kierunkowego.

6. Staż kierunkowy w zakresie ginekologii onkologicznej (w tym radioterapii i chemioterapii)

Cel stażu:

zdobycie wiadomości na temat epidemiologii nowotworów narządu rodnej kobiety. Omówienie zasad diagnostyki ze szczególnym uwzględnieniem diagnostyki pierwotnej i monitorowania przebiegu choroby. Przedstawienie skuteczności terapii zabiegowej, radioterapii i chemioterapii. Zapoznanie z najnowszymi zasadami organizacji opieki onkologicznej w Polsce.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) epidemiologii nowotworów narządów płciowych żeńskich;
- 2) pierwotnej i wtórnej profilaktyki nowotworów;
- 3) badań przesiewowych – wskazania, sposób prowadzenia i znaczenie;
- 4) klasyfikacji i mianownictwa nowotworów;
- 5) obrazu klinicznego nowotworów narządów płciowych żeńskich i błon płodowych;
- 6) czynników ryzyka rozwoju nowotworów narządów płciowych żeńskich i błon płodowych;
- 7) wiedzy na temat procesu diagnostycznego i planowania leczenia systemowego nowotworów narządów płciowych żeńskich;
- 8) zasad kwalifikacji i zakresu leczenia niezabiegowego w poszczególnych nowotworach narządu rodnej kobiety;
- 9) zasad kwalifikacji i zakresu leczenia zabiegowego w poszczególnych nowotworach narządu rodnej kobiety;
- 10) metod oceny skuteczności terapii;
- 11) zakresu i metod nadzoru nad pacjentkami po zakończonym leczeniu onkologicznym;
- 12) leczenia paliatywnego i opieki nad chorym w terminalnym okresie choroby.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) interpretacji wyników badań dodatkowych wykonywanych w chorobach nowotworowych;
- 2) przeprowadzenia badania ginekologicznego i *per rectum*;
- 3) pobierania materiału biologicznego do badań histopatologicznych, cytologicznych, mikrobiologicznych oraz interpretacji wyników;
- 4) rozpoznawania powikłań radioterapii i chemioterapii oraz znajomością zasad ich leczenia;
- 5) zasad skutecznego i bezpiecznego leczenia przeciwbólowego i objawowego u pacjentów paliatywnych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 12 tygodni (60 dni roboczych), w tym 10 tygodni (50 dni roboczych) oddział ginekologii onkologicznej z blokiem operacyjnym, 1 tydzień (5 dni roboczych) chemioterapia, 1 tydzień (5 dni roboczych) radioterapia.

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ginekologii onkologicznej. Część stażu z zakresu radioterapii lub chemioterapii może być realizowana w jednostce akredytowanej do szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie ginekologii onkologicznej prowadzącej radioterapię lub chemioterapię lub w jednostce akredytowanej do prowadzenia specjalizacji w dziedzinie radioterapii onkologicznej.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego lub stażu kierunkowego.

7. Staż kierunkowy w zakresie chirurgii ogólnej (w tym chirurgia gruczołu sutkowego)

Cel stażu:

zapoznanie się z operacjami chirurgicznymi dotyczącymi jamy brzusznej oraz z zabiegami prowadzonymi w przypadku nowotworów piersi. Zapoznanie się z zasadami kwalifikacji do zabiegów, przygotowania pacjenta i prowadzenia okresu pooperacyjnego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) topografii narządów jamy brzusznej oraz gruczołu sutkowego;
- 2) podstaw teoretycznych chirurgii ogólnej, ze szczególnym uwzględnieniem chirurgii jamy brzusznej i gruczołu sutkowego;
- 3) podstawowych technik operacyjnych klasycznych i endoskopowych w obrębie jamy brzusznej;
- 4) zasad postępowania przed- i pooperacyjnego.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) otwierania jamy brzusznej do różnych zakresów operacji;
- 2) zaopatrywania i leczenia powikłań gojenia ran;
- 3) postępowania z procesami ropnymi w obrębie powłok brzusznych;
- 4) stosowania technik endoskopowych w obrębie jamy brzusznej;
- 5) szycia poszczególnych narządów w obrębie jamy brzusznej;
- 6) wykonania operacji wycięcia wyrostka robaczkowego;
- 7) drenażu chirurgicznego jamy brzusznej;
- 8) stosowania technik operacyjnych w obrębie gruczołu sutkowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 7 tygodni (35 dni roboczych), w tym 1 tydzień w zakresie chirurgii piersi, zalecany w pierwszym lub drugim roku szkolenia specjalizacyjnego.

Miejsce stażu: jednostka, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie chirurgii ogólnej (prowadząca chirurgię piersi) lub chirurgii onkologicznej lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego lub stażu kierunkowego.

8. Staż kierunkowy w zakresie urologii

Cel stażu:

zapoznanie się z problemami urologicznymi ze szczególnym uwzględnieniem operacji urologicznych w obrębie pęcherza moczowego i moczowodów. Umiejętność diagnostyki, zlecenia badań dodatkowych i kwalifikacji do leczenia zabiegowego oraz postępowania w przypadku zakażeń układu moczowego.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) anatomii topograficznej i dostępu chirurgicznego do narządów moczowo-płciowych;
- 2) patofizjologii wybranych chorób układu moczowo-płciowego w tym kamicy moczowej, uropatii zaporowej, zakażenia układu moczowego, przetoki moczowej;
- 3) badania i metod diagnostycznych w urologii;
- 4) badania urodynamicznego;
- 5) sposobów leczenia operacyjnego i farmakologicznego chorób układu moczowo-płciowego.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz zobowiązany jest wykazać się umiejętnością:

- 1) zaopatrzenia chirurgicznego urazów w obrębie układu moczowo-płciowego;
- 2) cewnikowania pęcherza moczowego;
- 3) interpretacji badań urodynamicznych.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;
- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział urologii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie urologii lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego lub stażu kierunkowego.

9. Staż kierunkowy w zakresie anestezjologii i intensywnej terapii

Cel stażu:

zapoznanie się z poszczególnymi rodzajami znieczuleń, zasadami prowadzenia znieczulenia. Postępowania przed i po operacyjnego, postępowania we wstrząsie oraz resuscytacji.

Zakres wiedzy teoretycznej:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się znajomością:

- 1) patofizjologii wstrząsu;
- 2) korzystania z zastawów przeciwwstrząsowych w oddziałach, zasad postępowania w przypadku nagłego zatrzymania krążenia/oddychania, epizodu drgawek z utratą przytomności, postępowania klinicznego w zakresie resuscytacji oddechowo-krążeniowej na poziomie podstawowym (ang. *Basic Life Support*);
- 3) postępowania ratunkowego w stanach zagrożenia życia;
- 4) postępowania ratunkowego w urazach wielonarządowych;
- 5) łagodzenia bólów porodowych, pooperacyjnych i nowotworowych;
- 6) rozpoznawania i leczenia zaburzeń hemodynamicznych;
- 7) transfuzjologii;
- 8) wskazań do stosowania prowadzenia żywienia pozajelitowego.

Zakres umiejętności praktycznych:

Po ukończeniu stażu lekarz jest zobowiązany wykazać się umiejętnością:

- 1) prowadzenia resuscytacji oddechowo-krążeniowej w zakresie podstawowym;
- 2) zapewnienia i utrzymania drożności dróg oddechowych;
- 3) prowadzenia masażu zewnętrznego serca oraz wentylacji mechanicznej;
- 4) tlenoterapii;
- 5) elektroterapii zewnętrznej serca, przeprowadzenia kardiowersji;
- 6) oceny stanu czynnościowego ośrodkowego układu nerwowego;
- 7) interpretacji podstawowych zmian w elektrokardiogramie;
- 8) wykonania znieczulenia miejscowego.

Forma zaliczenia stażu (u kierownika stażu):

- 1) złożenie kolokwium z zakresu wiedzy teoretycznej objętej programem stażu;

- 2) zaliczenie sprawdzianu z umiejętności praktycznych – potwierdzenie przez kierownika stażu wykonanych przez lekarza zabiegów lub procedur medycznych objętych programem stażu.

Czas trwania stażu: 4 tygodnie (20 dni roboczych).

Miejsce stażu: oddział anestezjologii i intensywnej terapii, który posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie anestezjologii i intensywnej terapii lub ww. stażu.

Miejsce realizacji dyżurów medycznych: w miejscu odbywania stażu podstawowego lub stażu kierunkowego.

C – Szkolenie umiejętności wykonywania zabiegów i procedur medycznych

Oznaczenie procedur:

Kod A – wykonywanie samodzielne z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (liczba);

Kod B – w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (liczba).

Wykaz i liczba zabiegów oraz procedur medycznych, które obowiązują lekarza w trakcie realizacji stażu podstawowego:

Zabiegi/procedury medyczne	kod A	kod B
Zabiegi/procedury położnicze		
1. porody fizjologiczne	20	30
2. cięcie cesarskie w położeniu miednicowym, skośnym, poprzecznym lub w ciąży dwupłodowej	30	20
3. cięcia cesarskie w położeniu główkowym w ciąży pojedynczej	40	20
4. badania USG w okresie ciąży	100	30
Operacje i procedury ginekologiczne		

Program specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w dziedzinie położnictwa i ginekologii

1. wycięcie macicy drogą brzuszną lub nadpochwowe wycięcie trzonu macicy	20	20*
2. przezpochwowe wycięcie macicy	3	5
3. radykalne wycięcie macicy	0	5
4. operacje na przydatkach, w tym co najmniej 15 w laparoskopii	30	10
5. histeroskopia operacyjna	20	10
6. operacje pochwy i krocza	10	10
7. operacje szyjki macicy	10	10
8. operacje w wysiłkowym nietrzymaniu moczu	10	10
9. wyłyżeczkowanie kanału szyjki/ jamy macicy	50	10
Badania i procedury diagnostyczne		
1. histeroskopia diagnostyczna	25	10
2. kolposkopia	25	5
3. laparoscopia diagnostyczna	20	10
4. ginekologiczne badanie USG	80	30
Łącznie	493	245

* w tym co najmniej 5 wykonanych laparoskopowo

Dopuszcza się za zgodą kierownika specjalizacji możliwość wykonania do 50% obowiązkowych operacji w innej jednostce, która posiada akredytację do prowadzenia szkolenia specjalizacyjnego.

Lekarz jest zobowiązany do wiarygodnego udokumentowania zabiegów, operacji i procedur położniczych i ginekologicznych oraz badań i procedur diagnostycznych, do których asystował i które wykonał samodzielnie, w formie wypełnienia załączonej karty poświadczającej wykonane procedury zabiegowe i operacyjne (wzór karty stanowi załącznik do programu specjalizacji).

D – Pełnienie dyżurów medycznych

Lekarz pełni dyżury medyczne w wymiarze przeciętnie 10 godzin 5 minut na tydzień lub wykonuje pracę w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy, w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej, tj. w wymiarze przeciętnie 48 godzin na tydzień, w tym dyżur medyczny, w przyjętym okresie rozliczeniowym.

Lekarz może pełnić towarzyszące lub samodzielne dyżury medyczne. Kierownik specjalizacji w porozumieniu z kierownikiem podmiotu lub komórki organizacyjnej tego podmiotu wyraża, za pomocą SMK, zgodę na pełnienie samodzielnych dyżurów medycznych przez lekarza odbywającego szkolenie specjalizacyjne.

W przypadku dyżurów medycznych odbywanych w trakcie stażu kierunkowego, lekarzowi przysługuje możliwość wyboru miejsca odbywania dyżurów. Lekarz może odbywać dyżury medyczne w jednostce prowadzącej szkolenie specjalizacyjne lub w jednostce prowadzącej staż kierunkowy. Decyzję w tym zakresie lekarz podejmuje w porozumieniu z kierownikiem specjalizacji.

Przebieg i organizacja dyżurów medycznych odbywa się na zasadach określonych w przepisach ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry.

E – Samokształcenie

Lekarz jest zobowiązany do ciągłego i aktywnego samokształcenia w celu pogłębiania swojej wiedzy, śledzenia postępów w dziedzinie położnictwa i ginekologii, a w szczególności: czynnego udziału w pracy oddziału położniczo-ginekologicznego, zwłaszcza w obchodach lekarskich, w konsultacjach, klinicznych (szpitalnych) posiedzeniach naukowych, ocenie przyczyn niepowodzeń położniczych i ginekologicznych oraz innych formach szkolenia wskazanych przez kierownika specjalizacji.

1. Studiowanie piśmiennictwa

Lekarz powinien korzystać z aktualnych podręczników i czasopism naukowych z zakresu położnictwa i ginekologii, a także z innych źródeł wiedzy wskazanych przez kierownika specjalizacji. Lekarz powinien korzystać z nowoczesnych form szkolenia multimedialnego (programy edukacyjne polskie i zagraniczne dostępne na nośnikach elektronicznych i w Internecie).

2. Udział w działalności edukacyjnej

Lekarz powinien uczestniczyć w wydarzeniach edukacyjnych: konferencjach, seminariach, warsztatach, posiedzeniach naukowych organizowanych przez Polskie Towarzystwo Ginekologów i Położników i Polskie Towarzystwo Perinatologiczne oraz w innych wydarzeniach edukacyjnych organizowanych przez instytucje działające w zakresie ochrony zdrowia.

3. Przygotowanie publikacji

Lekarz zobowiązany jest do napisania pracy naukowej opublikowanej w recenzowanym czasopiśmie medycznym, której lekarz jest autorem lub współautorem, lub samodzielnej pracy poglądowej stanowiącej przegląd najnowszego piśmiennictwa na wybrany temat objęty programem specjalizacji. Publikacje powinny być dołączone do dokumentacji realizacji programu specjalizacyjnego i poświadczone przez kierownika specjalizacji.

4. Dodatkowe dni na samokształcenie

Lekarzowi odbywającemu kształcenie specjalizacyjne przysługuje od dnia 1 stycznia 2019 r., 6 dni rocznie na samokształcenie, przeznaczonych na udział w konferencjach, kursach naukowych, kursach doskonalących i innych szkoleniach, związanych bezpośrednio z realizowaną przez lekarza dziedziną szkolenia specjalizacyjnego, zgodnie z wyborem i potrzebami edukacyjnymi lekarza. Termin i sposób wykorzystania przez lekarza dodatkowych dni na samokształcenie wskazuje w uzgodnieniu z lekarzem kierownik specjalizacji poprzez odpowiednie skrócenie innych obowiązkowych elementów szkolenia specjalizacyjnego. Skrócenie to nie może dotyczyć kursów specjalizacyjnych a jedynie stażu podstawowego lub staży kierunkowych, przy czym wszystkie elementy szkolenia specjalizacyjnego (staże)

muszą być zrealizowane i zaliczone. Staż kierunkowy nie może ulec skróceniu o więcej niż połowę czasu trwania przewidzianą programem specjalizacji. Dodatkowe dni na samokształcenie niewykorzystane w danym roku specjalizacji nie przechodzą na kolejne lata szkolenia specjalizacyjnego.

V. OCENA WIEDZY I UMIEJĘTNOŚCI PRAKTYCZNYCH

1. Sprawdziany i kolokwia z wiedzy teoretycznej

Lekarz jest zobowiązany do:

- 1) zaliczenia sprawdzianu lub kolokwium na zakończenie każdego kursu specjalizacyjnego z zakresu wiedzy objętej programem kursu (u kierownika kursu lub wyznaczonej przez niego osoby);
- 2) złożenia kolokwium na zakończenie każdego stażu z zakresu wiedzy objętej programem stażu (u kierownika stażu/kierownika specjalizacji).

2. Bieżąca ocena oraz sprawdziany umiejętności praktycznych

Kierownik specjalizacji lub kierownik stażu dokonuje bieżącej oceny umiejętności praktycznych nabywanych przez lekarza, w czasie poszczególnych staży.

Lekarz jest zobowiązany do zaliczenia sprawdzianu z umiejętności praktycznych (objętych programem stażu), tj. zaliczenie przez lekarza zabiegów i procedur medycznych wykonanych samodzielnie z asystą lub pod nadzorem kierownika specjalizacji albo lekarza specjalisty przez niego wyznaczonego (kod A) lub zabiegów i procedur medycznych, w których lekarz uczestniczy jako pierwsza asysta (kod B). Zaliczenie zostaje odnotowane w Elektronicznej Karcie Specjalizacji.

3. Ocena pracy naukowej lub pogładowej

Kierownik specjalizacji ocenia przygotowane przez lekarza opracowanie teoretyczne objęte programem specjalizacji: pracę naukową lub pogładową.

VI. CZAS TRWANIA SZKOLENIA SPECJALIZACYJNEGO

Czas trwania szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie położnictwa i ginekologii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w dziedzinie położnictwa i ginekologii wynosi 4 lata i 6 miesięcy.

Przebieg szkolenia specjalizacyjnego			
Nr kursu	Kursy specjalizacyjne:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Kurs wprowadzający: „Wprowadzenie do specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii”	0,6	3
2.	Kurs: „Patofizjologia ciąży, porodu i połogu”	1	5
3.	Kurs: „Diagnostyka i terapia płodu”	1	5
4.	Kurs: „Choroby przenoszone drogą płciową”	0,4	2
5.	Kurs: „Stany naglące i krwotoki w położnictwie i ginekologii”	0,6	3
6.	Kurs: „Endokrynologia ginekologiczna”	1	5
7.	Kurs: „Diagnostyka i leczenie chorób nowotworowych narządów płciowych”	1	5
8.	Kurs: „Postępowanie w przypadku niekorzystnego zakończenia ciąży lub choroby nowotworowej”	0,4	2
9.	Kurs: „Uroginekologia”	0,4	2
10.	Kurs: „Ultrasonografia - podstawowy”	1	5
11.	Kurs: „Ultrasonografia - zaawansowany”	1	5
12.	Kurs: „Endoskopia - podstawowy”	1	5
13.	Kurs: „Endoskopia – zaawansowany część I”	1	5
14.	Kurs: „Endoskopia - zaawansowany część II”	1	5
15.	Kurs: „Zabiegi położnicze”	0,6	3
16.	Kurs: „Diagnostyka wad wrodzonych płodu”	0,6	3
17.	Kurs: „Endometrioza”	0,2	1
18.	Kurs: „Orzecznictwo lekarskie”	0,6	3
19.	Kurs: „Profilaktyka i promocja zdrowia”	0,4	2

Program specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii dla lekarzy posiadających specjalizację I stopnia w dziedzinie położnictwa i ginekologii

20.	Kurs atestacyjny (podsumowujący): „Położnictwo i ginekologia”	1	5
Łącznie czas trwania kursów specjalizacyjnych		14 tyg. i 4 dni	74
Nr stażu	Staż kierunkowe:	Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych
1.	Staż podstawowy w zakresie położnictwa i ginekologii	96	480
2.	Staż kierunkowy w zakresie patologii ciąży	40	200
3.	Staż kierunkowy w poradni położniczo-ginekologicznej	12	60
4.	Staż kierunkowy w zakresie neonatologii i intensywnej terapii noworodków	4	20
5.	Staż kierunkowy w zakresie endokrynologii ginekologicznej	4	20
6.	Staż kierunkowy w zakresie ginekologii onkologicznej (w tym radioterapii i chemioterapii)	12	60
7.	Staż kierunkowy w zakresie chirurgii ogólnej (w tym chirurgia gruczołu sutkowego)	7	35
8.	Staż kierunkowy w zakresie urologii	4	20
9.	Staż kierunkowy w zakresie anestezjologii i intensywnej terapii	4	20
Łącznie czas trwania staży kierunkowych		183 tyg.	915
Samokształcenie		0,8	4
Łącznie czas trwania kształcenia specjalizacyjnego		198 tyg. i 3 dni	993
Urlopy i dni wolne od pracy:		Czas trwania	
		liczba tygodni	liczba dni roboczych

Urlop szkoleniowy na przygotowanie i przystąpienie do PES	1 tydz. i 1 dzień	6
Urlopy wypoczynkowe	23 tyg. i 2 dni	117
Dni ustawowo wolne od pracy	11 tyg. i 4 dni	59
Łącznie czas trwania szkolenia specjalizacyjnego	235 tyg.	1175
Dodatkowe dni na samokształcenie (6 dni w każdym roku specjalizacji) przeznaczone na udział w konferencjach, kursach naukowych i doskonalących i innych szkoleniach w danej dziedzinie specjalizacji do wyboru lekarza	27	

VII. PAŃSTWOWY EGZAMIN SPECJALIZACYJNY

Szkolenie specjalizacyjne w dziedzinie położnictwa i ginekologii kończy się Państwowym Egzaminem Specjalizacyjnym, złożonym z egzaminu testowego i egzaminu ustnego:

- 1) egzamin testowy stanowi zbiór pytań z zakresu wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji, zawierających pięć wariantów odpowiedzi, z których tylko jeden jest prawidłowy;
- 2) egzamin ustny zawiera pytania problemowe, dotyczące wymaganej wiedzy określonej w programie specjalizacji.

**Załącznik do programu specjalizacji w dziedzinie
położnictwa i ginekologii**

STANDARDY AKREDYTACYJNE PODMIOTÓW SZKOLĄCYCH

– warunki, jakie musi spełnić jednostka w celu zapewnienia realizacji programu specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii

Jednostki, które akredytowały się zgodnie z programem specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii obowiązującym od sesji wiosennej 2023 r. zachowują tą akredytację.

Podmiot prowadzący szkolenie specjalizacyjne jest zobowiązany spełnić poniższe standardy akredytacyjne:

1. *W zakresie prowadzenia działalności odpowiadającej profilowi szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) posiadanie w swojej strukturze organizacyjnej oddziału położnictwa i ginekologii lub innej komórki organizacyjnej posiadającej status podmiotu wykonującego działalność leczniczą, potwierdzoną w Księdze Rejestrowej właściwym kodem charakteryzującym specjalność komórki organizacyjnej zakładu leczniczego, posiadanie łóżek przeznaczonych dla pacjentów, którym udziela się świadczeń zdrowotnych z zakresu specjalizacji będącej przedmiotem wniosku. Oddział powinien posiadać w swojej strukturze blok porodowy i blok operacyjny oraz w swojej strukturze lub w strukturze jednostki poradnię położniczo-ginekologiczną. W przypadku braku poradni jednostka musi podpisać umowę z jednostką zewnętrzną na realizację stażu w poradni. Podstawą uzyskania akredytacji jest wykonywanie zabiegów i procedur wskazanych w stażu podstawowym.

2. *W zakresie zapewnienia warunków organizacyjnych umożliwiających realizację programu specjalizacji i samokształcenia określonej liczbie lekarzy:*
 - a) posiadanie odpowiedniego pomieszczenia dydaktycznego, wyposażonego w sprzęt audiowizualny, dostęp do Internetu oraz podstawowe podręczniki i czasopisma naukowe z zakresu objętego programem specjalizacji.

3. *W zakresie zapewnienia pełnienia nadzoru nad jakością szkolenia specjalizacyjnego:*
 - a) powołanie komisji lub osoby odpowiedzialnej za ocenę jakości szkolenia, organizowanie cyklicznych spotkań z lekarzami odbywającymi szkolenie specjalizacyjne, przyjmowanie i analizowanie zgłaszanych przez lekarzy uwag dotyczących problemów w realizacji ww. szkolenia.

4. *W zakresie zapewnienia monitorowania dokumentacji szkolenia specjalizacyjnego danego lekarza:*
 - a) okresowa kontrola kart szkolenia specjalizacyjnego oraz indeksów wykonanych zabiegów i procedur medycznych lekarzy odbywających szkolenie specjalizacyjne,
 - b) weryfikacja terminowości odbywania i zaliczania kursów specjalizacyjnych, staży kierunkowych oraz wykonywania zabiegów i procedur medycznych objętych programem specjalizacji – dokonywana przez komisję lub osobę odpowiedzialną za ocenę jakości szkolenia.

5. *W zakresie zapewnienia odpowiedniej kadry:*
 - a) posiadanie kadry specjalistów, którzy mogą pełnić rolę kierownika specjalizacji.

6. *W zakresie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji zadań określonych programem specjalizacji:*
 - a) posiadanie sprzętu i aparatury niezbędnych do realizacji świadczeń zdrowotnych z zakresu leczenia szpitalnego w trybie hospitalizacji o profilu: położnictwo i ginekologia – zgodnie z przepisami regulującymi zasady realizacji świadczeń zdrowotnych z zakresu leczenia szpitalnego.

7. *W zakresie udzielania świadczeń zdrowotnych umożliwiających zrealizowanie programu specjalizacji określonej liczbie lekarzy:*
 - a) jednostka organizacyjna winna wykazać się udzielaniem specjalistycznych świadczeń zdrowotnych w liczbie i zakresie umożliwiającym – wnioskowanej liczbie szkolonych – nabycie umiejętności praktycznych wyszególnionych

- w programie specjalizacji w dziedzinie położnictwa i ginekologii,
- b) liczba wykonanych operacji ginekologicznych (do tej liczby nie wchodzi zabiegi) - co najmniej 300 operacji rocznie, w tym co najmniej 50% wykonanych w technice endoskopowej,
 - c) liczba odbytych porodów w oddziale położniczym - co najmniej 400 rocznie,
 - d) na każdą osobę szkolącą się powinno przypadać minimum 100 porodów rocznie i minimum 30 zabiegów operacyjnych (nie wliczając histeroskopii i cięć cesarskich) rocznie wykonywanych w ośrodku,
 - e) podpisanie umów z jednostkami akredytowanymi na realizację staży kierunkowych określonych w programie specjalizacji, których jednostka nie zapewnia w ramach swojej struktury organizacyjnej.
8. *W zakresie udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych osobom hospitalizowanym lub niewymagającym hospitalizacji, w stanach zagrożenia zdrowia i życia oraz w innych przypadkach niecierpiących zwłoki:*
- a) prowadzenie całodobowej izby przyjęć,
 - b) zapewnienie dostępu do OIT, łóżek intensywnej opieki medycznej lub sal obserwacji pooperacyjnej,
 - c) pełnienie całodobowych dyżurów medycznych.
9. *W zakresie zapewnienia lekarzom odbywającym szkolenie specjalizacyjne pełnienia dyżurów medycznych:*
- a) zapewnienie pełnienia dyżurów medycznych w wymiarze określonym w programie specjalizacji lub wykonywania pracy w systemie zmianowym lub równoważnym czasie pracy w maksymalnym czasie pracy dopuszczonym w przepisach o działalności leczniczej.